

BŪTASI DAŽNINIS KARTAS

Romanas

Gatvė, kurioje gyvenu, siaubingai dvokia, lyg pasaulis prieš savaitę būtų miręs, o dabar pūtų ir skleistų mano smegenų ląsteles paralyžiuojančią smarvę. Nepakeliamas kvapas. Savo bute mane priglaudęs bičiulis vis bando įtikinti, kad klystu. Suprantu jį – nesmagu prieš mane dėl šio dvoko. Vaizduoja, kad jo nejaučia, tačiau taip nėra. Man nereikia landžioti po gatvės užkaborius, kad sužinočiau, iš kurgi sklinda šis apokaliptinis tvaikas, nes buto langas remiasi į priešais esančią žuvų perdirbimo įmonę. Danielius apsimeta nieko nesuprantęs, o paklaustas aiškina, kad man reiktų nueiti pas gydytoją pasitikrinti uoslės receptorius. Atlaidžiai žiūriu į šį jo pasiūlymą, tačiau nuo to man ne lengviau – vis tiek dvokia. Nieko negalvoju, o tik uodžiu, uodžiu ir siurbiu į save smarvę, sumišusią su dulkėmis ir anomaliu karščiu – 38° C. Bandau prisiglausti prie sienos, tačiau ji kaip krosnis. Atidarau langą – dar blogiau. Rūkau, tačiau pojūtis toks, lyg būčiau susisukęs cigaretę iš fekalijų. Išsigelbėjimo nėra. Prisimenu Suskindo rašytus žodžius: „Tais laikais, apie kuriuos pasakosime, miestuose viešpatavo mums, šių dienų žmonėms, sunkiai įsivaizduojama smarvė“. Naivus autorius. Jis negyveno Kastanjari gatvėje, galbūt net nežino, kad tokia yra Paryžiuje. Dvokia. Nepakeliamai dvokia, ir niekas neprimena Paryžiaus, matyto reklaminiuose lankstinukuose.

Čia gyvenu jau mėnesį, o vis dar negaliu priprasti prie smarvės. Prie daug ko negaliu priprasti. Nepriprantu prie patalynės, kurią Danielius nupirko specialiai man. Ji pavasariškai žalia, tačiau pirкта arabų kvartale, todėl dažo. Ryte atsikeliu visas žalias. Turiu praustis ir kojį pusvalandį trinti nuo savęs įsigėrusius dažus. Tai nėra malonu, nors su kiekvienu rytu vis atlaidžiau žvelgiu į patalus, iš kurių pakylu.

Danielius anksčiau keldavosi šeštą rytą, tačiau man atvykus jo dienvakare šiek tiek pašlijo. Sakydamas „šiek tiek“ turiu galvoje, kad ji totaliai pasikeitė. Aš jį taip nuvarginu dienos ir vakaro monologais, kad dabar tas vargšelis ne tik kad keliasi vidudienį, tačiau jau seniausiais pamiršo mankštą ir rytinius maratonus parkuose. Man jo kiek ir gaila, nes miega jis kaip užmuštas, nors laiškuose yra skundęsis nemiga, košmarų blyksniais pasąmonėje ir dar velniai žino kuo. Kita vertus, jis buvo perspėtas. Jau seniai sakiau, kad mano buvimas jam gali būti monumentaliam diskomfortiškas. Kol kas jis mane kenčia, o paklaustas, ar nenuvarginau, diskretiškai atsako, kad viskas gerai, esą jam malonu su manimi bendrauti. Nežinau, kiek tai dar tęsis, tačiau tęsiasi.

Miegu jo dvigulėje lovoje, kurioje, kaip pats pasakojo, kažkada smaginosi su austre, palikusia jį po to, kai jūroje jį ištiko infarktas. Danielius man aiškina, kad ją išmetė, tačiau netikiu: kam reikalingas austrei prancūzas ir dar persirgęs infarktu?! Žodžiu, ji išsinešdino atgal į Vieną. Tai buvo prieš porą metų. Danielius gana stojiškai atlaikė šią netektį. Kaip pats teigia, atgają dabar suranda ne meiles malonumuose, o lingvistinėse studijose. Gana įtariai žiūriu į tokį jo pasirinkimą, tačiau neprieštarauju, nors man ir keista, kaip galima dvejus metus ištvirti be moters. Bet čia jo reikalas. Taigi užleido jis man savo dvigulę lovą, o pats miega ant grindų. Kiekvieną vakarą, t. y. paryčiais, kai jau baigiame diskutuoti apie Umberto Eko, nuo spintos koridoriuje jis nusikelia lagaminą, į kurį būna sugrūsti ne žalios spalvos patalai. Tai tęsiasi mėnesį. Kiekvieną kartą, kai jis nusikelia šį lagaminą, pasiteirauju: „Kur nors išvykti, Danieliau?“ Jis atsako niekur nevykštąs, tačiau jaučiu, kad tokie pašmaikštavimai jam nelabai prie širdies. Tačiau aš kas kartą jo klausinėjau. Nežinau, gal jam atsibodo, tačiau man malonu, lyg eliksyras prieš miegą.

Gyvename mes viename kambaryje, kuriame yra ir virtuvė. Danielius, žinoma, miega šalia viryklės, ant kurios jis gamina karališkus pietus ir vakarienę. Nors aš vis baudžiuosi atsikelti pirma jo, tačiau kai pabundu, randu padengtą stalą, išvirtą kavą, dar šiltas bandeles, medaus ir kitokių saldėsių. Pusryčiaujame mes lėtai, vis bandome prisiminti, kurioje vietoje nutrūko vakarykštis pokalbis. Dažniausiai neprisimename. Tačiau dėl to nesijaudiname. Ar maža pasaulyje kitų temų?!

Nelabai suprantu, ką veikiu pas jį, o juo labiau šiame mieste, tačiau be atskalbinėjimų po pusryčių nukraustau stalą. Negaliu teigti, kad tai man malonu, tačiau šiuo veiksmu lyg ir prisidedu prie bendros šiuo metu mūsų buities. Jis bando prieštarauti, tačiau mano valia stipresnė, o ir vyresnis esu už jį dvejais metais. Tikrai nežinau, ką čia veikiu. Pradžioje įsivaizdavau, kad atvykęs į Paryžių rašysiu. Deja, tai buvo naivios mintys, nes literatūra kuriama jau kituose miestuose. Kita vertus, džiaugiuosi, kad nereikia nieko daryti. Kai Danielius manęs paklausia, ką šiandien veiksiu, atsakau – mąstysiu. Jis, protinio darbo profesorius, mane supranta ir nepriekaištauja. Žinoma, būtų galima bandyti ieškotis kokio nors darbo, tačiau tai vargina. O jei ir rasčiau – niekas nepasikeistų. Kažkada skaičiau romaną, kurio herojus vis guodėsi neturįs ką veikti, tačiau prasmingos veiklos ir neieškojęs. Tada piktinausi juo. Dabar – suprantu ir pritariu. Iš tiesų juk galima būti rašytoju ir nerašyti knygų, būti filosofu ir nemąstyti. Gana prasminga būseną. Kita vertus, kai manęs paklausia, kas esu, ką veikiu, sutrinku, nes išties nežinau, ką turėčiau atsakyti. Lengviausia būtų pasakyti, kad esu verslininkas. Tačiau ir vėl susiduriu su problema: kuo tampa netekęs turto verslininkas? Ir dar sėdintis kalėjime! Ar jis ir toliau lieka verslininku? O gal jau yra tik kalinys? O filosofas, sėdintis kalėjime? Nežinau. Todėl, kai manęs paklausia, tyliu.

Danielius nekvaršina galvos dėl mano darbų. Turi savo šumerų piktogramas, egiptiečių įrašus, romėnų sentencijas ir t. t. Jis labai tolerantiškas, nors ir jam kantrybė kartais trūksta. Vakar bandė įverti naują apyranę į paaukuotą laikrodį, tačiau nesėkmingai. Suklusau tuomet, kai buvo jau per vėlu – laikrodis gulėjo gatvėje. „Tiek to. Viskas gerai“, – nuramino jis ir įniko į savo kompiuterį. Pro langą mačiau, su koku džiaugsmu šį laikrodį pakėlė, prieš tai atsargiai apsidairęs, žuvų įmonės darbininkas, be jokios abejonės, smirdantis stipriau nei gatvė.

Negaliu tvirtinti, kad nekenčiu šito buto ir gatvės. Namas senas, todėl tarakonai manęs nestebina. Nestebina ir šiukšlių krūva lifto šachtoje. Ji matoma pro vonios langą. Esu apsipratęs su tokiais vaizdais, kažkada buvusiais neatsiejama patirtos realybės dalimi. Tiesa, tualetu durys neužsidaro, todėl kai tupi jame, tenka iš vidaus paremti jas kibru, kurį pageidautina pripilti vandens, kad durys jo nenuverstų. Žinoma, jas galima užtrenkti iš vidaus, tačiau nėra rankenos. Visai nenoriu laukti, kol mane išvaduos Danielius, todėl niekada neužmirštu kibiro. Danielius man jau spėjo papasakoti, kaip Tailandietė, kažkada gyvenusi pas jį, užsitrenkė, kai jo nebuvo namie. Ji buvusi sportiška, todėl išdaužė vonios langą, užsilipo ant palangės, peršoko lifto šachtą ir atsidūrė ant kitos. Tada jau buvo vieni niekai išdaužti dar vieną langą ir patekti į kambarį pro virtuvę. Sako, jog kaimynai buvę labai nepatenkinti, nes manę, jog tai koks nors teroristų išpuolis. Akustika šachtoje, beje, labai gera. Tad visada naudojuosi kibiru, kurį pripilu sklidiną. Tai labai patogiu, nes vanduo tualete nenusileidžia. Taigi nušaunu du zuikius. O juos nušovęs pajuntu atlikęs šį tą didinga ir kilnaus. Tiesa, tualetas senokai nevalytas ir spėjęs apeiti gelsvomis kalkėmis. Aš čia uosčiau, kai dar nežinojau, iš kur sklinda ta smarvė. Ne, čia viskas gerai. Man nemalonu, kad taip blogai maniau apie tualetą. Kita vertus, esu patenkintas, kad pas mus niekas neužgina. Nors ir laikau save laisvu žmogum, tačiau neturiu jokio noro sėdėti tualete prie pusiau atvertų durų ir šturpinti svečius fiziologiniais išgyvenimais.

Vis dėlto neapsikenčiu ir vėl atveriu ką tik uždarytą langą. Dar blogiau: karščiau, šlykščiau. Gatvė išmirusi. Čia ne Ispanija, niekas nedrįsta tokiam karštyje ramstyti gatvės sienų. Nėra ir Draugelio Alkoholiko, kurį taip praminėme, nes vyrukas nepraleidžia progos pasisveikinti ir vis bruka savo ranką. Aš su juo visada sveikinuosi ir paduodu savąją, nors iš pradžių jis mane šiek tiek stebino. Draugelis Alkoholikas neatsiejamas šios gatvės elementas. Danielius teigė, kad jis – lenkas, tačiau kai užkalbinau lenkiškai, tik sumurmėjo kažką panosėje. Tai, žinoma, lenkų kalbos nėra nepriminė. Dabar abu su Danieliumi manome, kad jis vengras. Danielius bandė jį iškvosti. Buvo net į kavinę pasikvietęs, tačiau nieko nepesė. Jis net apie savo gyvenimą nepasakojo, nors ir buvo pavaišintas kava. Danielius man aiškina, kad jei Draugelis neturėtų kur gyventi, priimtų jį pas save. Abejingai išklausau, nes man nekyla

noras dalytis su juo dvigule lova. Mane stebina tik viena, kad jis nuo vidudienio jau būna girtutėlis. Iš aprangos nepasakytum, kad gyvena iš rentos, tačiau ir klošarams jį priskirti būtų per daug drąsu. Keista žmogysta, nors man ir miela jį kaskart sutikti. Kai jis sveikinasi su manimi, jaučiuosi šiame mieste ne toks vienišas. Jis išties labai draugiškas. Bandau Danieliui įteigti, jog visi Rytų europiečiai tokie, tačiau įžvelgiu dvejonę jo akyse, nors jis ir neprieštarauja.

Gatvė tuščia. Visai tuščia, o kai išvystu po langais važiuojantį automobilį, išberiu nuorūkas iš peleninės ant jo stogo. Vairuotojas nė nepastebi.

Galima būtų paskaityti, tačiau tingiu. Pradėjau skaityti Borcherto pjesę, tačiau ji apie karą. Nesu buvęs kare, todėl herojaus kankinio išgyvenimai man svetimoki. Bandau susigaudyti savuosiuose, tačiau nesiseka. Mielai išgerčiau, tačiau toks karštis! Tokia smarvė!

Neturiu su kuo čia gerti, nes Danielius pusiau abstinentas, o dar ir po infarkto. Kartais jį prikalbinu. Jis nenoromis sutinka. Jo skoniu nesižaviu, nes jis tenori saldžių vermutų, „Porto“, kuris man primena rašalą, visokių likeriuų, nuo kurių mane vimdo ir t. t. Tačiau turiu taikstyti, nes geriau taip negu nieko. Aš noriu degtinės, noriu viskio, noriu džino, noriu romo. Romo?

– Danieliau, ką tu pasakytum, jei mes dabar išlenktume po taurelę romo? – vilioju bičiulį, nors vargu ar jis sutiks.

– O kodėl gi ne? – didžiai mano nuostabai pareiškia, o aš jau stoviu su litrinium romo buteliu priešais jį ir nekantrauju, kol tas ištrauks taureles – aišku, norėčiau, kad ištrauktų dideles stiklines.

– Šis romas iš kolonijų, – aiškina jis, palikęs ramybėje savo kompiuterį, kuriame tūno visos šio pasaulio kalbos.

Danielius palietė mano mėgstamą temą, todėl dabar neišsisuks. Kalbėsime apie alkoholį, nes tokiu oru postringauti apie Kamiu „Marą“ ar Leklezijo „Dykumą“ būtų pati didžiausia nesąmonė. Be to, varginanti.

Stikliukai jau ant alžyrietiško stalelio, kurį jam padovanojo draugai musulmonai. Sėdamės ant grindų. Ant grindų sėdėti nemėgstu, nes man akimirksniu sutraukia raumenis. Aukojuosi. Šiaip taip pavyksta įsitaistyti. Stikliukai jau pripildyti. Jo – iki pusės. Mano – sklidinas. Galiu didžiuotis, kad man pavyko jį šio to išmokyti. Susidaužiame. Išgeriame. Jis nusipurto. Man dar nepramušė.

– Ar tau neatrodo, kad tokiu oru reikia gerti stiprius gėrimus? – daugiau teigiu nei klausiu.

– Galima, tačiau man reikia dirbti.

– Taip, dirbti... Ar ne keista, Danieliau, kad jūsų kolonijose, kur labai karšta, gaminami patys stipriausi gėrimai?

– Tai ne mano kolonijos. Su kolonijomis aš neturiu nieko bendra, tačiau Pietų Prancūzijoje geriamas pastis, kurio stiprumas siekia net 45 procentus!

– Taip, žinau, bet jis skiedžiamas. O atskiestas gal 15 procentų ir siekia. Irgi birzgalas.

– Man pastis patinka...

– Aš žinau, kad tau jis patinka, tačiau šių salų romas yra tiesiog nuostabus! Tik žvilgtelk – litras! Už jį mokėjau tik 40 frankų, o stiprumas – 42 procentai. Gerai?!

– Jei tu neprieštarautum, praskiesiu jį vandeniu.

Danielius nueina vandens, o kol ieško, spėju išmaukti porą taurelių be eilės. Jis vis dar neranda vandens. Man kyla noras išlenkti ketvirtą. Neatsispiriu. Karšta. Velniškai karšta. Iš tiesų, ką daugiau veikti tokiu oru, jei ne gerti. Ką veikti, kai beprotiškai šalta? Ką veikti, kai nei šiaip, nei taip?! Man jau šiek tiek geriau, todėl studijuoju stalelio žalvarinę lėkštę, ant kurios stovi romo butelis. Mane išpila prakaitas.

– Šiaip tai aš negeriu, – sako jis, laikydamas vandens butelį rankoje.

Šita jo frazė mane visada ne juokais sunervina. Ją išgirstu kas kartą, kai mes susėdame gurkštelti. Norėčiau jam išrėkti, kad aš geriu, tačiau susilaikau, nes neturiu jokie noro tokiame karštyje pyktis, o ir pyktis nėra dėl ko. Tiesiog man malonu išgerti, o jam – ne. Tai labai paprasta. Neseniai jis man pasiguodė, jog kai gyveno Vienoje pas draugą vegetarą ir sunegalavo, šis jį vertė visą savaitę kiekvieną dieną išgerti po penkis litrus arbatos. Ir nieko daugiau. Pasveikęs Danielius iš Vienos lėkė kaip kamštis iš šampano butelio. Šią kelionę į Austriją jis prisimena su neslepia nuoskauda. Dabar galėčiau jam priminti, jog buvo laikas, kai jis taip pat gėrė, tačiau susilaikau.

Romas aštrus ir nelabai geros kokybės. Skystis šiek tiek drumzlinas, tačiau tai ne problema. Jis mane teigiamai veikia, ir jei butelis jau būtų tuščias, galbūt net sėsčiau prie rašomojo stalo. Ačiū Dievui, jis apypilnis, todėl smegenų erekcija man negresia. Dabar jau aš įpilu.

– Kokį kartą būtų galima nusipirkti džino... – bandau įvilioti Danielių į spąstus.

– Galima, – nelabai džiaugsmingai man pritaria. – Tektų skiesti su toniku, nupirkti citrinos.

– Galima ir be toniko. Ir be citrinos.

– Aitrus.

– Tik iš pradžių taip atrodo. Nugėrus pusę, jis eina kaip vanduo. Dar geriau už vandenį, nes vanduo sunkina, o jis – atvirkščiai – atpalaiduoja. Gerdavau džiną, sumaišytą su spiritu. Visai neblogai.

– Turiu dirbti.

Jis sėdasi prie kompiuterio, o aš vėl įsipilu. Danielius manęs nemato. Jis visas paniręs į ekraną, kuriame kartkartėmis įsižiebia man nesuprantami skaičiai, ženklai, lentelės, grafikai. Kai jis dirba, nieko

negirdi, nieko aplinkui nemato, net nejaučia. Ir tai neapsimestinis įsigilinimas į technologijos šedevrą. Jis tikrai dabar pavergtas. Galėčiau išdarinėti nepadoriausius judesius. Galėčiau visa gerkle šaukti, rėkti, spiegti, keiktis nešvankiausiais žodžiais, tačiau jis net nesujudėtų. Jis dirba ir demonstruoja titanišką susikaupimą ir jėgą. Negaliu atsistebėti. Man šiek tiek gėda, kad nieko neveikiu. Nesmagu, kad geriu. Tikrai nesmagu.

Dar tik antra valanda dienos, o aš jau apgirtęs. Galėčiau išeiti į miestą, tačiau niekas manęs jame nelaukia, o ir tas karštis nepakeliamas. Neįsivaizduoju, ką šiame mieste šiandien galėčiau veikti. Kultūros kapinynai manęs nedomina, juolab visi vadinamieji šedevrai ir taip lindi mano sąmonėje. Aš net norėčiau iš jų išsivaduoti, todėl nėra jokios kalbos apie Luvrą, Dorsė ir kitus monstrus gigantus. Stebiu dirbantį Danielių. Man miela matyti, kaip šioje patalpoje randasi naujos prasmės, įžvalgos, teorijos. Jaučiu, kad ir aš prisidedu prie lingvistikos mokslo. Danielius it somnambulas pakyla nuo kėdės, nusvyruoja prie grotuvo ir visu garsu paleidžia Verdžio „Rekviem“. Jis grįžta atgal ir vėl įsistebeilija į kompiuterį. Manęs net nepastebėjo. O aš įsipilu dar. Gedulinga muzika veržiasi pro langą į smirdančią gatvę. Bijau, kad nepažadintų užšaldytų žuvų.

Prievartauju savo atmintį, kam galėčiau šią akimirką paskambinti, tačiau visi pretendentai nykūs kaip buhalterinės ataskaitos. Nieko nenoriu matyti, su niekuo nenoriu susitikti, o ir dėl ko susitikti? Žinau, kad pats jiems nieko negaliu pasiūlyti, o ir jie man nieko nesiūlys. Žinau dar ir tai, jog išgirde mano balsą ragelyje suklus ir labai jau greitai susiorientuos pasakyti, kad kaip tik dabar yra nežmoniškai užsiėmę, turi problemų, rūpesčių, kurių galbūt sumažės kitą mėnesį, o gal tik po pusmečio. Visa tai irgi žinau, nes atmintinai moku šiuos atsakymus. Ne, geriau sėdėti čia, gurkšnoti romą, žiūrėti į dirbantį Danielių ir nesikankinti, kad tuščiai leidžiu laiką. Viskas puiku. Visai ir nesijaudinu, kad esu beveik jau girtas, šlapias nuo prakaito ir išbertas dėmėmis, nes pamaniau, kad taip pat galėčiau rašyti. Tiek to visa tai. Tiek to.

Bandau vartyti žurnalus, tačiau nesiseka. Mada manęs nedomina, korupcija taip pat, neįdomus ir aukštuomenės gyvenimas, kurios nariais su Danielium atsisakėme būti, nes „visi jie snobai“. Toks buvo Danieliaus įvertinimas, su kuriuo aš sutinku, nors manęs visai neįaudina – snobai ar kokie nors kitokie jie yra. Tai jų reikalas. Tepasiunta. Teapsišika.

Taip, aš jau gerokai girtas. Einu paljsti po dušu. Stoviu nuogas ir leidžiu ant savęs ledinį vandenį. Dar vis karšta, o ant galvos lyg nusileidžia kažkoks gaubtas. Nieko nematau, pamirštu, kad neuždariau durų. Tiek to, jis vis tiek dar dirbs kokias dvi valandas. Vanduo gaivina. Jis niekada nenuvilia. Pajuntu, kad svyruoju it švytuoklė – Fuko švytuoklė. Amplitudė didėja.

– Jau baigiau, – triumfuoja mano draugas ir mokslininkas. – Šiandien parašiau dvidešimt lapų, susisteminau ankstesnius duomenis, ištaisiau klaidas, kai ką pakeičiau, kai ką papildžiau. Galėčiau dar dirbti, tačiau nenoriu persitempti.

Stoviu prieš jį nuogas vonioje ir be didelių pastangų suvokiu, kad persitempimas man negresia. Bandau sumažinti svyravimo amplitudę. Pavyksta, tačiau mano jėgos nėra beribės. Lendu iš vonios, šluostau kūną žaliu rankšluosčiu ir vėl pasijuntu šlapias nuo prakaito.

– Gerai išsimaudei?

– Nuostabiai.

Danielius pila romo, kurio mažiausiai šią akimirką noriu. Jis tiesiog švyti. Jis spindi ir degina mane savo lingvistinėmis žiniomis. Mane tai turėtų siutinti, tačiau savo sieloje neįžvelgiu nė menkausio pykčio krislo. Jis mankština nugarą ir sėdasi ant grindų prie stalelio, ant kurio stovi vis dar apypilnis romo butelis.

– Išgerkim. Šiandien padirbėjome.

– Išgerkim. Aš gersiu pusę, – sakau, tačiau užsiverčiu ir nuryju visą stikliuko skystį.

Blogiau nebus – prabėga ir pasislepia nuo sąžinės mintis.

Kas negresia man čia, tai badas. Nuo ryto iki vakaro vaikštau išpampusiu pilvu. Pastarosiomis dienomis primenu rachitiką. Džiaugiuosi, kad šiame mieste nėra paplūdimio, kitaip labai jau neįjauktų būtų rodyti tą anomalią ir išsigimusią figūrą, kurios savininkas esu. Mano pilvas išties įspūdingas. Šamojingas liežuvis galėtų mane pavadinti nėščiu vyru, kuriam po savaitės jau laikas gimdyti. Deja, gimdyti man nereikės, nors aš mielai pagimdyčiau, kad tik išsivaduočiau iš vis didesnį diskomfortą sukeliančio pilvo. Reikėtų mažiau valgyti ir daugiau judėti. Tokiems dalykams neatrandu valios. Gaila.

Aš čia persiryju, apsiėdu ir vis giliau grimztu į nuodėmę. Reikėtų nueiti išpažinties, tačiau tiek to. Gėda būtų prisipažinti, kad tiek daug ėdu. Prisimenu herojų, prieš penketą dešimtmečių vaikščiojusį šiame mieste tuščiu pilvu ir svajojusį, kur galėtų pavalgyti. Laikai keičiasi. Aš persisotinęs viskuo – gerove, menu, filosofija.

Danielius gamina maistą. Šiandien valgysime alžyrietišką kuskusą. Jis porą metų gyveno Alžyre, todėl virtuvėje vis dar negali išsivaduoti iš orientalistinių prietarų. Man vis tiek.

Dengiu stalą, dėlioju lėkštes, statau vyno taures. Mano nuotaika pakili, mat jau spėjau apsvaigti nuo aperityvo – išgėriau dvi taures tekilos, kurią Danielius man pateikė įbėręs druskos bei pamirkęs joje mazgotę. Kvepia skaniai, tačiau man bloga nuo to skanaus kvapo. Atkemšu alžyrietiško vyno butelį.

Uostau kamštį. Puiku! Dvokia. Šioje šalyje viskas, kas dvokia, yra puiku ir rodo aukštą produkto kokybę: sūriai, vynai, kojinės, gatvės, sąskaitos, mintys, kelionės. Ragauju vyną, jis šleikščiai saldus.

Nusipurtau.

– Tu mėgsti aštriai? – rėkia jis man iš kito kambario galo.

– Taip, labai!

Matau, kaip jis įmeta į puodą porą griežinėlių pipirų. Nedaug, padarau išvadą. Šią akimirką ji apėmusi euforija. Prisimenu, kaip visai neseniai jis man prisipažino, jog vis dar svajoja turėti restoraną. Kalbotyra tėra užgaida. Jam ji reikalinga išlieti energijai. Tikrai, kam reikia tų šumerų piktogramų, jei tuo metu galima gaminti valgį, teikiantį ne menkesnį malonumą už žinojimą, kokia buvo egiptiečių kosmoso ir pomirtinio gyvenimo samprata. Postmoderni epocha daug ką paneigė, daug ką neigia, tačiau nedrįsta kvestionuoti valgymo tradicijos. Ji nepajudinama ir stabili – paskutinė nepaneigta vertybė. Man džiugu, kad prisiliečiau prie jos. Gurkšteliu dar vyno. Tikrai geras, nors ir šleikštokas, veliasi burnoje.

– Mes galime šį vakarą pasivaikščioti, – sako jis man, kai mano pilvas jau remia grindis.

Negaliu pagalvoti apie pasivaikščiojimus, nes tenoriu tik vieno – nusnūsti. Dabar noriu griūti į lovą ir miegoti – valandą, dvi, tris, keturias. Iki ryto. Man nuspjauti ant šio miesto, naktinių žiburių, pasilinksminimo įstaigų, koncertų, kinų, pasisėdėjimų kavinėse. Tenoriu vieno – miego. Esu sotus, o dabar noriu miegoti. Bandau įsivaizduoti, kas šią akimirką mane galėtų taip sudominti, kad šokčiau nuo kėdės ir strimgalviais lėkčiau į tariamą tikslą. Nesiseka. Nieko nerandu. Tik miegas. Miegas, nors vyno teišgėrėme vos pusę butelio. Noriu miego ir esu storas, todėl man daugiau nieko nereikia. Net Sokratas manęs neįtikintų, kad man dar ko nors trūksta. Kol jis aiškintų, aš miegočiau. Platonas, žinoma, būtų labai nepatenkintas. Galbūt jis net pyktų, tačiau man nuspjaut – aš noriu miego. Tai nedaug, turint galvoje, kad šią akimirką yra milijonai žmonių, kurie nori statyti filmus, išlošti biržoje, atrasti biblinius miestus, daryti vaikus kosmose.

Užsirūkau ir prisiverčiu galvoti apie Renesansą: Botičelis, Rafaelis, Mikelandželas, Bramantė, Girlandajas, Džotas, Filipinas Lipis, Diureris, Džordžonė, Leonardas da Vinčis, Fra Andželikas, Lukas Kranachas, Bruneleskis ir kiti. Pavargau. Pavargau. Apie pasaulio pabaigą: „Penktas ženklas bus toks, kad Europoje iškils vienas karalius, kuris didžius daiktus padarys. Pirmiausia bekariaudamas pasistiprins vienoje Vakarų krašto karalystėje, žmones paims į savo valdžią, o tą karalių baisia mirčia nužudys. Tas karalius bus be karališko vainiko...“

– Mes galime išsivirti kavos, – gundo bičiulis. – Labai gera kava. Perku ją šiek tiek brangiau, tačiau verta. Kitą kartą geriau brangiau sumokėti, tačiau mėgautis kokybiška kava. Pauostyk.

Uostau man atkištą paką. Kava išties gerai kvepia. Jos aromatas vieną akimirką net permuša gatvės smarvę. Neilgam. Narkotinis seansas baigiasi. Net nespėjau apsvaigti.

– Gali išvirti. Mielai išgersiu, jei tu pats viską padarysi.

– Taip, žinoma.

Mano draugas iki blogumo paslaugus. Vis dar sėdžiu, net nesistengiu pakilti. Bandau mąstyti metafizinėmis temomis: metakalba, metateorija, metapsichozė. Prisimenu, pitagoriečiai mokė, kad mūsų dabartinė sielos būseną yra nenormali. Taip, yra tiesos. Yra. Ir kas iš to?! Lengviau netapo. Esu nenormaliai persirijęs. Nenoriu susivemtį, todėl mintyse peršoku prie Šv. Mergelės kulto. Fenomenalu – žydaitė, stebuklingai pagimdžiusi ir likusi mergaitė. Neįtikėtina. Atsiraugiu kuskusu – vargšų ir piemenėlių maistu. Atrodo, kad Šv. Mergelė man padėjo. Jau virškina. Lyg ir palengvėjo. Ačiū Dievui, daugiau nereikia galvoti. „Antropologija – tai teorinis žmogaus mėginimas išsiaiškinti patį save“, – prabėga nežinia iš kur atklydusi citata.

– Anksčiau išgerdavau po penkiolika kavos puodelių kasdien, – giriasi Danielius, kai paprašau antrojo. – Vėliau perėjau prie arbatos. Ji man patinka. Panašiai kaip ir apelsinų sultys.

Tyliu, nes arbatos nekenčiu. Kol jis pila, imu galvoti apie viduramžių miestiečių seksualinį gyvenimą. Nespėju.

– Po mėnesio išvykstu į Pakistaną ir Kiniją. Skrisiu į Karačį. Ten manęs jau lauks draugai. Bandysime eiti į Tibetą. Jei nepasiseks, vyksime į Pekiną. Man liko dar penki skiepai. Žadėjo kitą savaitę duoti vizą. Gersiu tik virintą vandenį, nes galima apsikrėsti...

Jau tūkstantą kartą girdžiu, kaip jis vyks į Aziją, kur tikisi susipažinti su kitaip mąstančiais žmonėmis. Apsimetu, kad Kinija mane taip pat traukia. Meluoju, kad kitaip mąstančių gyvenime man dar nėra tekę sutikti. Nieko nenoriu pasakoti. Jis perskaitė vieną knygą apie Pakistaną ir sužinojo, kad būtina nusipirkti aulinius batus. Įsitikinęs, kad viešbučių neprireiks, nes musulmonų elgesio kodekse išskaitė priesaką „Keleivį apnakvindink“. Šiuo priesaku jis pasiryžęs pasinaudoti. Vien todėl prieš porą dienų nusipirko dolerių smulkiomis kupiūromis. Jomis atsidėkos šeiminiškams bei skatins ir toliau gyventi taip, kaip jiems prisakė pranašas Mahometas. Tyliu, nes neturiu ką pridurti. Į Pakistaną manęs netraukia, nors ten ir labai gražūs kalnai bei svetingi žmonės.

– Įpilk dar kavos.

Atkišu puodelį, į kurį jis pila mano mėgstamą atšalusią kavą. Dienos karštis slūgsta, o mano pilvas dar labiau išsipučia. Rodos, tuojau sprogsiu it petarda, paleista Bastilijos paėmimo dieną. Jausmas toks, lyg būčiau sudarytas iš kuskuso ir kavos. Kūnas man nebepriklauso. Smegenys taip pat.

– Pakistane yra tik vienas universitetas.

– Neju? – teiraujuosi, nors man ir neįdomi šios šalies švietimo sistema.

– O jiems daugiau ir nereikia – 90 procentų Pakistano gyventojų yra analfabetai.

– Bet jų ministrė pirmininkė tikrai žavi. Bevaldydama sugebėjo net pastoti. Mačiau ją nėsčią skaitančią metinę ataskaitą. Įspūdingas reginys. Vyrai turėjo jai pavydėti. Ne kiekvienas, valdydamas šimtamilijoninę šalį, suranda laiko malonumams. Įdomu būtų sužinoti, kam tą kartą priklausė iniciatyva – jai ar jos partneriui?

Bičiuliui neįdomi ši tema. Sėdi šiek tiek liūdnas. Jis visada nuliūsta, kai užvedu kalbą apie seksą. Bandau taisyti.

– O tau ar ne keista, kad mutakalimai, kovodami su mutazilitais, patyrė jų racionalistinės teologijos įtaką?

– Mutakalimai taip pat stengėsi racionalistiškai pagrįsti Korano tezes. Čia nieko keista.

– Taip, žinoma, tačiau mutazilitai Koraną laikė ne amžinu, o tik vienu iš Alacho kūrinų, kurį galima aiškinti alegoriškai. Be to, jie nebuvo ortodoksai. Bent jau ne tokie ortodoksai kaip mutakalimai.

– Turėk galvoje, kad IX amžiuje mutazilitai buvo persekiojami kaip eretikai ir tik vėliau jie atgimė ašarizme. Be to, tik X amžiuje.

– Tu užmiršai, kad svarbiausios jų idėjos iki šiol išliko šiizme.

– Su šiitais man neteks susidurti. Jie tupi Irane, Irake, Libane. Pakistano jie nepasiekė. Nenoriu kategoriškai teigti, tačiau tai įrodo, kad šis mokymas nepasitvirtino. Jį išpažįsta tik nedidelė dalis islamiškojo pasaulio. Tą patį galiu pasakyti ir apie mutazilitus.

Jis atsigauna. Dabar švyti kaip rentgeno aparatas prieš sprogsiant saugikliui. Man darosi beprotiškai liūdna, nes nesuprantu, nei ką jis kalba, nei ką pats ką tik pasakiau. Jei tektų pakartoti – mirčiau.

Tai vis ta mano fenomenali atmintis, leidžianti *non stop* cituoti kadaise perskaitytas knygas, tekstus, eilėraščius. Tačiau tik vieną kartą. Pacitavęs aš lyg išsilaisvinu iš kadaise į mano galvą prikimštų teorijų, sentencijų, minčių, faktų – viso to, kas padarė mane neva kultūringu europiečiu. Jei jis taip nori, aš jam dar pavarysiu...

– Tu prisimeni Leibnicą, aiškinusį, kad pasaulis susideda iš monadų, o Dievas tėra tobuliausia monada? Prisimeni? Prisimeni. Tu žinai, kad monados vystosi savarankiškai, pagal Dievo nustatytą vidinį dėsnumą ir visuotinę tarpusavio santykių harmoniją. Tą tu žinai. Tai štai, jeigu kalbėtume apie pažinimą, tai Leibnicas jį apibrėžė tokiu įvaizdžiu: suvokimas ir visa, kas nuo jo priklauso, nepaaiškinama

mechaninėmis priežastimis, t. y. pavidalais ir judesiais. Jei tarsime, kad yra mašina, kurios sandara leidžia jai mąstyti, justti, suvokti, bus galima ją įsivaizduoti tiek padidintą...

– Aš nueisiu dar užkaisti kavos, – kapituliuoja mano draugas, neatlaikęs vokiečių filosofijos slėgio.

– Tu gersi?

– Taip, mielai dar išgersiu, – padedu jam ir sau, nes Leibnicas yra didelis nykūnas, sugebėjęs mane atvesti prie beprotybės slenksčio, kai porą savaitių buvau palinkęs prie jo raštų vildamasis šiek tiek daugiau sužinoti apie šį pasaulį.

Nieko iš Leibnico nesužinojau, nieko neišsiaiškinau, o jis kaip buvo, taip ir liko nepajudinamas klasikas. Tai nesusipratimas ir anomalija. Toliau nuo jo. Toliau nuo jų visų. Pirmas, beje, pabėga Danielius, nors jis ir svajoja dėstyti filosofiją Lilio universitete. Nežinau, kur būtų galima atrasti harmoniją.

Kava ant stalelio. Mes geriame ir tylime. Nuo sienos į mus žvelgia Nukryžiuotasis. Jis užsimerkęs, nes viską žino apie pažinimą, Leibnicą ir net studentų revoliuciją Paryžiuje.

Trise tylime.

Smirda.

Vakare vaikštau po Monparnasą, kažkada skleidusį legendines istorijas, kuriomis patikėjo visas pasaulis. Analfabetai, nepraustaburniai ir aferistai sugebėjo įtikinti buržujus, kad yra nepakartojami, genialūs, todėl verta už juos brangiai mokėti. Monparnaso aukso amžius jau baigėsi. Dabar jame gyvena kino žvaigždės, gaunančios milijoninius honorarus, kokie nors Rytų europiečiai, laiku supratę, kas yra nepakeliamas būties lengvumas. Regiu jų dabartinę būtį, kurią labai sunku būtų įvardyti nepakeliamą, nors jie visais būdais ir stengiasi rašyti prancūziškai ir, kaip patys sako, įveikę vieną sakinį pasijunta lyg įkopę į Everestą. Aš jiems nepavydžiu. Einu susikišęs rankas į kišenes. Gera nieko neveikti.

Negaliu atsižavėti gražuolėmis, vairuojančiomis automobilius. Ilgai stoviu prie šviesoforo, nors čia ir ne Vokietija. Tikiuosi sulaukti dar gražesnės. Pasiseka. Ji vairuoja raudoną jaguarą. Pagyvenusi. Man žalia, jai raudona. Neinu. Žiūriu į ją. Užsidega geltona. Ji pastebi mane ir nuvažiuodama pamoja. Man tai lyg eliksyras.

– Pas mus nejprasta taip apžiūrinėti moteris, – gėdija mane Danielius, nors ir pats nėra be nuodėmės.

– Man nusispjaut, kas pas jus įprasta.

Jis nepatenkintas tokiu atsakymu, tačiau toliau nebeplėtoja šios temos. Žinoma, dabar jis man galėtų paskaityti paskaitą apie etiką Vakarų Europoje, kaip sveikintis, kaip bendrauti, kaip paduoti ranką, kaip bučiuoti ir t. t. Susilaiko. Nuovokus.

Vaikštome siauromis apšniaukštomis gatvelėmis, nes mano bičiulis įsitikinęs, jog nesu gyvenime matęs purvo. Jis medituoja prie šiukšlių krūvų ir nostalgiskai aiškina, kad vos prieš pusšimtį metų visas Paryžius buvo toks. Visa tai jis prisimena lyg didingus ir stulbinančius dalykus. Grybo pažeista namo siena jam lyg koks pasaulio stebuklas, žinoma, ne menkesnis nei Babilono kabantys sodai, Egipto piramidės. Vienu metu, kai jis sustoja prie tokios sienos, man pasirodo, jog susigraudino. Kad ir kaip stengiuosi, negaliu suprasti šio jaudulio priežasčių. Man tokia nostalgija svetimoka.

Atrodo, kad nė viename pasaulio mieste šunys taip nešika, kaip čia – Paryžiuje. Vėl įlipu į šuns šūdą ir šią akimirką esu savimi labai nepatenkintas. Šūdas ištepė ne tik mano bato padą, bet palytėjo ir kelnų klešnę. Šiukšlyne susirandu pagalį ir gramdau. Romantikos nė krislo. Danielius džiaugiasi, kad išliko kultūringu Vakarų europiečiu. Šūdas taip lengvai neatsigramdo. Turbūt buvo buldogo, pamanau.

– Šunims šiame mieste uždrausta šikti, – guodžia, nors ir nevykusiai, mane Danielius. – Jei policija išvystų jį šikantį, šeimininkui tektų sumokėti baudą.

– Taip, žinoma, bet šunys, kaip ir žmonės, vis dėlto šika.

Man nusispjaut, kad imamos baudos. Dabar man svarbu nuvalyti tą buldogo šūdą, kuris, atrodo, persisunkė per visą padą. Jis ne tik kad neatsigramdo, bet ir smirda.

– Tačiau nėra numatyta bauda žmogui už šikimą viešoje vietoje, – toliau gvildena miesto sanitarijos problemas bičiulis. – Štai galėčiau šią akimirką visų akivaizdoje apsišikti, prišikti, tačiau dėl miesto teršimo niekas man nepritaikytų paragrafo. Nėra tokio straipsnio žmonėms. Šunims yra, o žmonėms nėra. Tokioje valstybėje gyvename.

Ir nuo šio pasažo man nėra lengviau. Šūdas siaubingai įkyri. Juo išbjauroju ne tik padą, bet ir batų šonus. Batų gaila. Jų šią akimirką man gaila net labiau nei septynių astronautų, beprasmiškai žuvusių atmosferoje. Vieną akimirką net išgirstu lyg batas verktų. Ne, apsirinku. Vis tiek man jo labai gaila. Erškėčių vainikas apjuosia man širdį. Pasivaikščiojimo Monparnasu saldesys apkarsta. Šūdas nepasiduoda.

– Jeigu dabar čia prišikčiau, – mėgaujasi tuštinimosi tema Danielius, – policija turėtų teisę mane sulaikyti. Tačiau jie mane galėtų apkaltinti tik viešosios tvarkos pažeidimu ar seksualine provokacija. Dėl žmonių šikimo nėra jokio straipsnio. Taip pat ir dėl myžimo.

Atkrapštau nuo pado šūdo gabalą. Bandau jį nupurtyti nuo pagalio. Nesiseka. Pagalį trinu į šaligatvį. Praeiviai gana įtariai stebi mane. Matyt, mano, kad esu beprotis, laisvalaikiu žaidžiantis su šūdais. Niekas net neįtaria, kad mano galvoje kalba Hėgelis: „Meilė apskritai reiškia suvokimą to, kad aš ir kitas yra vienis, suvokimą, kad nesu pats sau izoliuotas, o įsisažmoninu save tik atsisakydamas savo buvimo-pačiam-sau“.

Trumpam nutraukiu prasmingą veiklą. Danielius į mane nė nežiūri. Jis užvertęs galvą į dangų filosofuoja.

– Aš net galėčiau masturbotis ir niekas neapkalbintų manęs, kad pažeidžiu sanitarinę miesto harmoniją. Tai būtų tik seksualinė provokacija...

Nebegirdžiu jo išvedžiojimų – baigiasi kantrybė. Tačiau džiaugiuosi, kad filosofas nusileido iš Parnaso aukštumų ir dabar gvildena perdėm žemišką temą. Nebūtų to šūdo, prisijungčiau prie jo, paversčiau monologą dialogu. Deja.

– Mums reikia susirasti fontaną.

Einame prie vandens. Ne, krikštytis neketinu. Noriu tik apiplauti batus. Kita vertus, ir išsišūdinęs galėčiau vaikščioti po miestą, kaip kad smirdantis, nesiprausęs vaikščiojo šiame rajone Chaimas Sutas. Galėčiau net užsukti į prabangia tapusią „Rotondą“, tačiau nežinia, ar būčiau suprastas. Laikai keičiasi. Reikia praustis. Praėjo tas metas, kai buvo vertinamas emigranto sielos grožis. Dabar su šūdiniais batais toli nenuvažiuosi. Važiuoti niekur ir nesirengiu, bet išsišūdinęs stovėti taip pat nenoriu.

Atsiduriame siauroje gatvelėje netoli Monparnaso falo. It priešų kariuomenė iš visų pusių mus supa sekso parduotuvės ir teatrai. Pastarųjų mažuma.

– Buvo laikai, kai čia buvo vieni viešnamiai. Tuomet ir teatrinė kultūra klestėjo, – aiškina mano palydovas. – Merginų čia buvo daugiau nei dabar Sen Deni. Po spektaklio būdavo galima užsukti pas jas ir atsipalaiduoti. Man neteko tuo pasinaudoti.

Aš vis tyliu, dairausi. Nesitikiu išvysti šioje šlovingoje vietoje veteranių. Jų ir pėdos ataušo, nes gyvenimas čia virte virė prieš pusšimtį metų. Teliko vos penki teatrai. Jie graudūs, kaip ir prisiminimai, iki šios dienos įtikinėjantys buvus tokį metą, kai šis miestas skelbėsi pasaulio sostine. Dabar prie teatrų fasadų priklijuoti plakatai, iš kurių į mane žvelgia debiliški snukiai, neva viliojantys užsukti pasigrožėti jų menu. Vien veidai man kelia alergiją. Bandau įsivaizduoti juos teatro scenoje. Šiurpas pereina. Niekas manęs neprivertų pirkti bilieto. Niekas nesugundytų pasmalsauti, ką gi jie ten vaidina.

– Gal grįžkime namo? Išsivirsime kavos, pasikalbėsime, – siūlau, kai Danielius įninka studijuoti Italijos teatro repertuarą. – Galime net palošti kortomis.

Jis taip pat abejingas nūdienos Prancūzijos teatrui. Jam nesmagu, kad jie tokie kvaiši ir dar skelbiasi esą pasaulio bamba. Jis atšoka nuo repertuaro mesteldamas: „Šūdas!“

Traukiame namų link. Dar dešimt minučių ir vėl pateksime į Kastanjari smarvės spąstus.

– Žiūrėk, Danieliau, rytoj pederastų manifestacija! Mes būtinai ten eisime, – sakau nutilusiam draugui, išvydęs skelbimą prie gatvės kampo.

Stoviu vienas strategiškai patogioje vietoje. Priešais atsiveria gatvės perspektyva. Už nugaros – Monparnaso vibratorius – nimfų svajonė. Mano bičiulis vykti su manimi atsisakė. Būgštauja būsiąs pastebėtas studentų, todėl saugo savo gero dėstytojo ir heteroseksualo reputaciją. Bandžiau jį įtikinti, jog tokie prietariai dvidešimtojo amžiaus pabaigoje yra vieni niekai. Nepadėjo. Neišgelbėjo nė priminimas, jog būdamas gyvas Fuko dalyvautų drauge su mumis. Galbūt net eitų pirmosiose gretose. Jam Fuko – ne autoritetas. Tiek to. Neimu į galvą, kad stoviu vienas. Atvirksčiai, nenorėdamas pernelyg išsiskirti, didžiuojuosi žiedais, kurių užsimoviau kokį tuziną. Gaila tik vieno – nespėjau įsiverti auskaro.

Seksualinės mažumos po truputį renkasi. Negaliu išsivaduoti iš prisiminimų, todėl jaučiuosi taip, lyg lūkuriuočiau tankų, lėktuvų, branduolinėmis galvutėmis padabintų raketų pasirodymo. Deja, būsimas veiksmas žada visai kitokius potyrius. Stoviu greta poros, nutarusios vėliau prisijungti prie demonstrantų. Jie bučiuojasi. Tai, žinoma, visada miela. Jis milžinas, o jo draugas – nykštukas. Pastarasis, beje, sergantis Dauno liga. Jo veidas intelektualumu nespindi, tačiau ir be tokio švytėjimo jam labai gera. Jie myli vienas kitą. Dabar milžinas kaso jo paausius, glamonėja liemenį. Man vėl šiek tiek nejauku, kad esu vienas. Kita vertus, tokią dieną būtų nesunku susirasti draugą, tačiau aistra nedegu. Liepsnoju smalsumu, nors ir draugo pasmerktu.

Kai Danieliui pareiškiau eisiąs į demonstraciją, jis nesusižavėjo šia idėja. Sakėsi pats tik vieną kartą dalyvavęs eitynėse. Drauge su prezidentu, kai fašistai paskandino Senoje Dievo karvytę – marokietį. Tad jis atsisakė. Ši mintis man vis neduoda ramybės, tačiau savo susirūpinimo neparodau.

Mažumos vis dar renkasi. Niekam nė motais, kad vėluojama jau valandą. Nenuostabu, tokia šventė vyksta tik kartą per metus – galima ir palaukti. Susitinka seni draugai, kažkada išsiskyrę, kažkada buvę neištikimi, kažkada išsakę viską, ką manė vienas apie kitą. Tarpsta meilė ir abipusis pasitikėjimas. Ne, man vis dėlto nemalonu, kad esu vienas kaip paskutinis kvailys, o dar ir užsienietis. Mintyse keliais necenzūriniais žodžiais išvadinu bičiulį. Be jokios abejonės, taip elgtis negalima.

Gatvė jau užtvindyta. Eismas sustabdytas. Blaškosi televizijos reporteriai, svajojantys susirasti pačią geriausią vietą pasaulyje. Ant stogų tupi smalsesni gatvės gyventojai. Reporteriams jų išprovokuoti nepavyksta. Niekas jų nekviečia į namus, balkonus, mansardas. Reporterių šią akimirką man gaila

mažiausiai. Jie dabar patys neramiasi, tačiau mažumoms nuspjaut į jų dvasinę būseną. Šiandien mažumų šventė, vykstanti tik kartą per metus. Panašiai kaip katalikams Šv. Kalėdos. Visi turi savo šventes, net japonai, kurie, be jokios abejonės, geriausiai išmano mikroschemas – humanitarų smegenų paralyžių.

Muzika trenkia visu garsu. Aš stoviu ant šaligatvio ir neatsilieku nuo kitų – linguoju į taktą, t. y. apsimetinėju, kad šventė man beprotiškai patinka. Niekas nė neįtaria, jog koketiškai blefuoju. Visi patiklūs. Net graudu, kokie patiklūs. Iki beprotybės graudu ir gaila. Ypač to, kuris ką tik bandė glaustytis prie manęs. Aristokratišku rankos mostu pavijau jį šalin, leidau suprasti, kad kitokiomis aplinkybėmis, kitą dieną, esant kitokiai nuotakai, nežinia, oi nežinia, kaip pasisuktų jo ir mano likimas. Jis buvo labai nuovokus. Nuėjo ieškoti laimės kitur. Kai lydėjau jį akimis, pamaniau, kad ir jis vienišas kaip aš arba kaip Varšuvoje kenčiantis lietuvių ir lenkų grafikas.

Vis dar neprasideda, aš jau imu nerimauti. Šiek tiek pavargau vibruoti it prekė iš intymių reikmenų parduotuvės. Ne, aš neteiskus – tokios prekės niekada nepavargsta. Jos anomaliai gyvybingos, todėl ir žlugdo stipriosios lyties tikėjimą įgimtomis jėgomis. Jas galima būtų uždrausti...

Prasidėjo. Prasidėjo! Bulvaru pajudėjo pirmosios kolonos! Pirmieji, kaip įprasta, žengia regionai. Pro mano akis plaukia Normandija, Elzasas, Bretanė, Lotaringija... Visi su vėliavomis, šukiais. Taip, neįgaliems žmonėms pagarba turi būti, todėl paskui juos seka Gėjų nebylių sąjunga. Jie visi tylūs, tačiau jų daug – šimtas, du šimtai, trys. Ir visi nebyliai! Kai ši tylos kolona praslenka – šūksniai, raudonos vėliavos, plakatai, gvazdikai atlapuose, kūjai, pjautuvai, muškietos ir dalgiai – tai Komunistų pederastų sąjunga. Ji revoliucingai nusiteikusi ir kaip visada žada geresnį ir prasmingesnį gyvenimą. Niekas jais seniai jau nebetiki, tačiau jie yra. Ir visi malonūs, gražiai nuaugę, trumpai kirpti, mėgstantys pasportuoti. To negaliu pasakyti apie sekančią iš paskos Trockistų homoseksualų sąjungą. Pastarieji labai negražūs, nors ir maskuoja bjaurumą makiažu. Sveiki ir trykštantys energija pražygiuoja pederastai vegetarai, kažkodėl laikantys rankose ne daržoves ir vaisius, bet falų simbolius, kurie pamasturbuoti iššauna vandens čiurkšles ant prijaučiančių manifestacijai. Man taip pat šiek tiek kliūna. Esu patenkintas – karšta, todėl nė nepersibraukiu ranka per galvą, priglaudusią vegetaro homoseksualo simbolinę sėklą, turbūt labai gyvybingą ir pilną spermatozoidų. O štai ateina ir Žydų gėjų sąjunga, nešina Dovydo žvaigžde ant transparanto. Jiems ant kulnų lipa arabai homoseksualai, neįprastai draugiški – neįtartum, kad netrukus ketina sprogdinti Paryžiaus metro. Pauzė. Priekyje jau susidarė spūstis, todėl galiu grožėtis Pederastų metalistų klubo atstovais, pasipuošusiais neatsiejama jų atributika: grandinėmis, vėzdais, reto grožio odinėmis striukėmis, juodomis trumpikėmis, prismaigstytomis metalinių kniedžių. Iš tikrųjų jų nė lyginti

negalima su nebyliais – romiosiomis Rojaus avelėmis. Metalistai rėkia, rodo nepadorius judesius, nuo kurių tik patys labiau įsiaudrina. Mane supantys stebėtojai abejingi. Iškart suprantu, kad jiems ši sąjunga nepatinka. Kuri? Nežinau. Praeina Pederastų rokerių klubas. Tiksliau, pravažiuoja, praskrenda, pralekia. Labai oriai pražygiuoja Pederastų tėvų sąjunga. Jai iš paskos – Lesbiečių sąjunga, Transvestitų asociacija, Pederastų studentų sąjunga, pederastai socialistai. Giedodamas gražią giesmę, praeina Pederastų ir lesbiečių mišrus choras. Giesmė uždega mano kaimynus. Jie neištveria ir prisijungia. Man telieka manyti, jog jie – buvę muzikai. Labai prabangiai pasipuošę praeina Šampano gamintojų gėjų sąjungos atstovai. Ne naujiena, jie išties labai turtingi. Galbūt turtingesni nei tie, kurie skelbiasi esą Gėjų šunininkų klubo nariai. Dobermanai, buldogai, pudeliai, pitbuliai, bolonės, vilkšuniai, seteriai, bekilmiai – visi jie priklauso Gėjų klubui. Negaliu įsivaizduoti, jog šie šunys yra taip pat gėjai. Ne, greičiausiai klystu. O gal?..

Šalia manęs atsistoja močiutė. Suklydau. Dar kartą apsigavau – senelis, pasipuošęs gėlėmis kojiniųėmis, trumpu sijonėliu, liemenėliu ir krūtėmis, kurios, regis, gan gerai prižiūrimos – standžios, kietos, speneliai it kubietiški cigarai. Senelis gal kiek per daug euforiškai nusiteikęs. Tačiau jam atleidžiu. Galbūt tai paskutinė jo šventė? Nė nepastebiu, iš kurios sąjungos man įteikia prezervatyvą. Aš taip mėgstu gauti dovanas, todėl įninku skaityti instrukciją: „Jis yra specialiai suteptas ir net pritaikytas čiulpti“. Tai man netikėta. Šiek tiek sutrinku. Mąstau: prieš ar po reikia jį čiulpti? Galėčiau pasiteirauti senelio, tačiau jis jau susitiko su kita „močiute“. Atrodo, kad seniai nesimatė – čiupinėjasi, glostosi, braukia vienas kito ašaras. Išties seniai nesimatę. Netrukdyčiau.

Dabar dovanos man byra kaip iš gausybės rago: gaunu kvietimų į diskotekas, barus, kavines, restoranus, saunas, sporto kompleksus, šaudyklas, maniežus, specializuotas parduotuves. Ir visur nemokamai. Ir visur laukiamas. Pasijuntu reikalingas. Širdis apšąla, kai išstudijuoju dešimties frankų vertės kuponą, leidžiantį pusvelčiui išgerti kavos puodelį gėjų saunoje. Beveik susigundau, nes visai šalia, ir dar tokią dieną.

– Vos tave suradau, – pertraukia apmąstymus ir apkartina džiaugsmo saldesį nežinia iš kur išniręs Danielius. – Maniau, kad taip ir nepasimatysime.

– Tai neištverei?

Jis užsičiaupia, nes kaip tik šią akimirką pro mus eina Pederastų pensininkų sąjunga. Ji ypač negausi – vos penki pensininkai. Jiems sunku eiti, tačiau laikosi. Iš paskutiniųjų. Vienas jau pavargo, todėl kiti du jį veda už parankių. Ketvirtas važiuoja motorizuotu invalido vežimėliu. Penktas neša transparantą. Visi susigraudina. Susigraudinu ir aš. Verkia pensininkai, praėjusią jaunystę ir buvusį raumenų tvirtumą prisiminę. Verkia prijaučiantys, išvydę, kas jų laukia. Visi sutartinai pradedame ploti.

Plojimai perauga į ovacijas. Kažkas pribėga ir įteikia tvirtesniems pensininkams gėlių. Ovacijos dar audringesnės. Pensininkai mojuoja gėlėmis. Jie eina labai lėtai, lyg tyčia stengtųsi suteikti kuo didesnį malonumą juos stebintiems. Invalido vežimėlis pradeda trūkčioti – baigėsi baterijos. Padėti šoka lesbiečių pora. Meta flirtą su kita šeima ir jau stumia veterano, deja, be medalių vežimėlį Bastilijos link. Visi lengviau atsipučia.

– Danieliau, mes prisijungsime prie Pederastų anarchistų lygos ir trauksime su jais Bastilijos link.

Mano draugas dvejoja. Dabar jame kovoja universiteto profesorius ir anarchistas. Nugali pastarasis. Mes einame Bastilijos link. Einame į ten, kur kažkada de Sadas triübijo pro vamzdį.

Visu garsu mėgaujuosi Franko Zapos genialumu. Savo meną jis skleidžia iš visos širdies ir ne tik iš jos. Mūsų kaimynai labai pakantūs, o gal ir ne. Gal jie taip pat myli neseniai mirusįjį, dabar mane linksminantįjį, atklydusį iš septintojo dešimtmečio. Zapa juokauja. Zapa keikiasi. Zapa verkia. Zapa guodžiasi. Skalė beribė, o aš noriu, kad niekada nesibaigtų ši muzikos ir teksto orgija.

Guliu ant grindų, kojas užkėlęs ant ritualinio musulmonų stalelio. Vis dar karšta, vis dar nežinau ką veikti, ko imtis, koku būdu, kokiom priemonėm pradžiuginti šį miestą. Galva tuščia it virusų nugalėtas kompiuteris. Ji negimdo minčių, monografijų, disertacijų, pranešimų. Ji apsvaigusi nuo Los Andželo maestro eksperimentų. Šią akimirką manęs nedomina praeitis, dabartis ir rytdiena, senstelėjusiems kelianti ne vieną rūpestį. Negalėčiau teigti, jog tai palaiminga būseną. Deja, į kitą patekti nepavyksta, nors ir nenorėčiau.

– Šiandien daug nevalgysime, – žadina mane iš komos Danielius. – Eisime vakarieniauti pas mano bičiulį. Jis – nepataisomas gurmanas. Kai ateini pas jį – išeiti negali. Toks apsunkęs būni.

Labai skeptiškai reaguojau į šį jo pasakymą. Daug nevalgysime. Nežinau, kas yra daug, tačiau jis jau sukirto žąsį su bulvėmis ir salotomis. Pastarąsias buvau priverstas suvalgyti pirmiau. Ir tik po to žąsį.

Vėl apsirijęs sėdžiu prie stalo ir nė nemanau kur nors judėti. Kam?! Dėl ko?! Kodėl turėčiau vėl kažkur bastytis?! Tai nesusipratimas. Tas jo sušiktas bičiulis gyvena rytiniame šiaurės Paryžiuje. Vadinasi, teks gerą valandą stumdytis metro. Dėl ko?! Esu pavalgęs ir visai nenoriu turėti daugiau pažįstamų, kurių ir taip pakanka. Kam reikia tų visų pažįstamų, jei tau nieko iš jų nereikia?! Kam jie apskritai egzistuoja – tie pažįstami, iš kurių naudos ir malonumo kaip iš ožio pieno ar iš karvės spermos. Jie visiškai sėkmingai gali apsitriesti ir be manęs. Panašiai kaip Gebelsui žodis „kultūra“, taip man žodis „pažįstami“ kelia alergiją, neviltį, siutą bei beprotybę. Aš puikiai be jų apsieinu, o ir pavalgęs dabar esu. Tikrai nematau jokios priežasties, kuri priverstų vykti į tą šiaurinį Paryžių, apgyvendintą arabų, fundamentalistų ir iškrypėlių, apsimitančių kino prodiuseriais.

– Mums būtinai reikia pas jį nueiti, nes jis lauks.

Norėčiau pasakyti – tegu laukia, tačiau nusišypsau ir pakomentuoju, jog labai miela susitikti naujų žmonių, ypač tokių, kurie kviečia į svečius vakarienei. Noriu pridurti, jog kvietimas vakarienei, pusryčiams ar priešpiečiams yra geriausias žmogiškumo matas, pagal kurį galima daryti labai plačias išvadas apie žmogų, jo pažiūras, elgesį, šeimos sudėtį ir net seksualinę orientaciją. Šito nespėju pasakyti, nes turiu kraustyti stalą, iš lėkščių rankioti apgraužtus ir pusiau apgraužtus žąsies kaulus.

Žąsis buvo nuostabi. Neįsivaizduoju, kas šiandien galėtų ją nurungti. Sakyčiau, net manęs paskelbimas Didžiuoju Visatos Judintoju nenukonkuruotų žąsies, ir susikemšu mėsos gabalą, kol Danielius nemato. Laiku spėju nusibraukti taukus nuo burnos, nes jis jau prie manęs – keičia Franką Zapą į Igį Popą. Esu toks sotus, jog net neprieštarauju. Man dabar vis tiek, galėčiau tarti ir stipriau. Stipriau nesakau, susivaldau.

Po žąsies kyla ir minčių. Mąstau apie tai, kas būtų, jei žmogus, suvalgęs kokį gyvūną, imtų tuštintis jo jaunikliais. Pavyzdžiui, suvalgai strutį – ir iššiki jo kiaušinius. Ruonį – atsivedi pro užpakalį ruoniukų. Antilopę – antilopių. Būtų tuomet net specialiųjų tarnybų, tikrinančių, ar pilietis laikosi nustatytų visuomenėje normų ir tradicijų, t. y. ar peri pilietis kalakučiukus, varnėnus, balandžius, ar gerai rūpinasi išsituštiniais delfiniais, vėpliais, pingviniais. Manau, tuomet ne visi susigundytų skanauti drambliaus. Antra vertus, skaudėtų, kai drambliukas į šį pasaulį ateitų pro jo giminaitį suvalgiusio subinę. Nuo šių apmąstymų pasijuntu kur kas geriau. Dabar ne taip jau nemalonu vykti į svečius. Tiek to – eisiu.

Vėluojame geras dvi valandas, tačiau mano draugas nesijaudina. Mane nuramino, jog geras tonas reikalauja vėluoti dvi, keturias ir daugiau valandų. Vėluojame dvi su puse, kai leidžiamės į metro, iš kur keliausime į arabų kvartalą. Metro traukinys, žinoma, nevažiuoja, nes kažkoks nusivylėlis mūsų linijoje šoko po traukiniu ir, natūralu, žuvo. Kol laukiame, vaizduotė piešia vaizdus: metro tarnybos traukia į peroną kūno liekanas; moterys, apsirengusios baltais rūbais, prisiekinėja niekada daugiau nebelauksiančios paskutinio vagono; japonai baudžiasi fotografuoti tragediją, tačiau policija jiems neleidžia; motinos uždengia savo vaikams akis; labiau iškrypę dalijasi su aplinkiniais prieš savaitę matytais reginiais. Metro traukinys vis nevažiuoja. Vadinasi, savižudis buvo nepėsčias. Ne kiekvienas, nugyvenęs šimtą metų, galėtų didžiuotis, kad kartą ir jam pavyko destabilizuoti padėtį sostinėje. Šiaip ar taip, tai, ką padarė savižudis, didinga ir prasminga – mes vėluosime keturias valandas. Dėl to vertėjo gyventi. Jis savo pasiekė. Iš tikrųjų geras tonas reikalauja ateiti šiek tiek pavėlavus.

Kai šeiminkas atidaro duris, jo veidas džiaugsmu nespindi. Jis lyg prislėgtas ir nepatenkintas. Visai neatrodo, kad mūsų laukė, nekantravo, ruošėsi. Jis net piktokas ir, atrodo, nesvetingas, nors batų

nusiauti ir neliepia. Vardas jo Žanas ir vieną akimirką man dingteli, kad jis genijus, mat neišbūna nė akimirkos su abiem atmerktom akim. Kai jis atmerkia vieną akį, užmerkia kitą. Kai ta pavargsta, atmerkia aną, o šią užmerkia. Žodžiu, apimtas nuolatinės kaitos. Net nenuspėjamos, nes visai nežinai, kiek ilgai jis išbus užmerkęs vieną ar atmerkęs kitą akį. Beje, jo akys, švelniai tariant, išsprogusios. Galbūt jis jas saugo, kad neišlėktų ir orbitų? Nežinau. Jis žaidžia tomis akimis kaip kamuoliukais, todėl iš pradžių net drįsau manyti, kad jis genijus ir kad toks šio genijaus stilius. Vėl apsirikau. Jis ligonis, tačiau nežinau, kaip vadinasi ta liga, kai į pasaulį žvelgi tik viena akimi, o kitą užmerki. Turėtų būti pavadinimas. Man labai knieti jo paklausti, tačiau jis, atrodo, susigyveno su savo bėda, o dabar mano, jog tai genialumo požymis. Susitvardau ir neklausinėju. Negaliu atitraukti žvilgsnio nuo jo akies, akių. Patenku į nesuinteresuoto žaidimo sąžastus, todėl skaičiuoju: vienas, du, trys, keturi, penki. Atsimerkė. Vėl skaičiuoju: vienas, du, trys. Atsimerkė. Į jį galima žiūrėti kaip į meno kūrinį. Neatsibosta. Galėčiau pasisiūlyti eksponuoti jį Pompidu centre, tačiau vargu ar jis sutiks. Gal vertėtų pabandyti...

– Sėskitės prie stalo, – maldauja jis, o jo akys žaidžia, žaidžia, žaidžia.

Mes sėdamės prie tuščio stalo, ant kurio stovi kažkoks keistas aparatas, kurį jis gavo, kaip pasakojo Danielius, gimtadienio proga iš draugų. Vėl pamaniau, kad su juo draugai bendrauja vien todėl, kad galėtų mėgautis jo akių nenuspėjama žaisme. Antra vertus, moterų jam nė nereikėtų vilioti. Jis tik žvilgteltų į jas, ir jos viską turėtų suprasti. Moterimi šiuose namuose nė nekvepia. Tačiau kvepia nuomininku, kuris labai išdidžiai šlepsėdamas šliurėmis patraukia į tualetą. Jam prie stalo sėsti uždrausta. Kai išgirstu garsus, suprantu, jog su nuomininko virškinimu nekas. Vaistų siūlyti nedirštu.

Žanas ant stalo pastato didžiausią ir siaubingiausią pasaulio bjaurastį – putojantį obuolių vyną, turintį nepaprasto stiprumo – net tris laipsnius. Vos nesusivemiu nuo minties, jog ir man teks gerti, girti. Taurių jis neturi, todėl pripila į puodukus.

– Už susitikimą! – pakelia tostą šeimininkas.

– Už susitikimą! – atitariu, tačiau vos pavilgau lūpas į šį nuodą.

Obuolių actas jam suteikia jėgų. Dabar jis varto akis daug greičiau. Net pasiekia tam tikrų rekordų, mat porą kartų nespėjau suskaičiuoti ir iki vieno – tokiu žaibišku greičiu keičiasi jo pasaulio suvokimo erdvės. Danielius sėdi ramus ir patenkintas. Jis triumfuoja, kad man padovanojo naują pažintį. Matau, mano bičiuliui šis obuolių actas taip pat prie širdies. Jis prašo papildyti stiklinę ir labai nustemba, kad manoji dar pilna. Norėčiau jam pasakyti, kad mes, Rytų europiečiai, geriame viską, tačiau negeriname to, kas mums nepatinka. Tyliu, nes pirmą kartą esu šiuose namuose, o ir be gėlių atėjau.

– Valgysim, – džiugiai pareiškia Žanas. – Valgysim, – pakartoja, lyg nė vienas iš čia esančių nebūtų to išgirdęs. – Valgysim, – pabaigia.

Dabar regiu, kaip Danielius iš savo kuprinės traukia dešimties rūšių sūrius, itališkus kumpius, lenkiškas nugarines, austrišką pyragą, vaisius, daržoves. Negaliu patikėti, o Žanas, kaip ir dera šeimininkui, visa tai kloja ant stalo. Jis svetingas, nes ir vėl man siūlo obuolių acto. Pasakau, kad mielai išgersiu. Tik šiek tiek vėliau.

– Koks stalias! Koks stalias! – džiūgauja Danielius.

Suglumstu, nes nežinau, ar aš kvailas, ar jie apsimetinėja. Danielius labai apdairus. Jis net įsimetė saldainių, pyragaičių, mineralinio vandens, sulčių.

– Prancūziškas svetingumas, – apibūdina situaciją Žanas, o jo akys dabar jau pasiutusiu greičiu lenktyniauja.

– Pamokysiu tave, kaip čia reikia valgyti, – sako man Danielius. – Štai į šią lėkštelę dedi sūrio, po to kiši ją į šį aparatą ir tada...

– Kas bus? – teiraujuosi, nes man įdomu.

– Pamatysi, pamatysi, – nenori išduoti paslapties.

– Aš – bretonas, – nei į tvorą, nei į miestą pareiškia Žanas.

Kišu tą sūrį į aparatą. Laukiu. Ištraukiu – lydytas sūris.

Lydytas sūris.

– O, kaip nuostabu! – orgazmas ištinka Danielių.

– Mes, bretonai, mėgstame pavalgyti, – neatsidžiaugia savo kilme Žanas. – Todėl kad mes – bretonai.

Man nusišikt, bretonas jis ar baskas. Valgau lydytą sūrį su kumpiu ir nesijaučiu devintam danguj.

– Gal dar vyno?

– Ne, ačiū, nereikia, – atsakau.

Negaliu savimi atsidžiaugti. Aš, toks galantiškas, malonus, išauklėtas, esu pakviestas į svečius. Man taip gera, taip gera... Ypač svečiuotis. Tik būkit mieli, nebepilkit man to obuolių nuodo. Trys procentai alkoholio, kur tai matyta!? Nenoriu ir to sūrio iš aparato, kurį Žanui gimtadienio proga padovanojo draugai, turbūt turėdami galvoje, kad kokį kartą jis juos pavaišins.

Danielius vis dar alpsta nuo Žano vaišių. Tetrūksta, kad pradėtų girti jo virtuvę bei kulinarinę išmonę. Laukiu nesulaukiu šios akimirkos. Nesulaukiu, nes Žanas tempia antrą litrą obuolinės bjaurybės. Niekaip nesuprantu, kodėl jie geria tą rūgštį? Pirma, apsvaigti nuo to vyno neįmanoma – dvigubai

silpnesnis už alų. Antra, šleikštoko skonio. Trečia, gazuotas. Kai kažkada Danieliui pasiūliau atsigerti gazuoto mineralinio vandens, jis atsisakė mesteldamas, kad angliarūgštė labai nesveika organizmui. Nieko nesuprantu. Nieko! Čia visa yra nenuspėjama.

– Ką tu veiki? – įsidrąsinęs kreipiuosi į Žaną.

– Buvau artistas...

– Baleto?

Ne, jis nesuprato sąmojo ar užuominos. Jis tyras kaip visi Indijos žiedai, kuriais puošiasi dar tyresni šventikai ir vienuoliai.

– Aktorius. Teatre.

Man tai nenauja, nes su tokiomis akimis jis galėtų taikyti ir į prezidentus – minios neatitrauktų nuo jo žvilgsnio. Aktorius, tai bent aktorius.

– Ar ilgai buvai aktoriumi, – bandau tęsti intelektualų pokalbį, nes kitaip jie vėl mane vers valgyti ir gerti.

– Aštuonis sezonus.

– Net aštuonis...

Tuo pokalbis ir pasibaigė. Turėčiau klausti apie vaidmenis, tačiau iš anksto žinau, kad vaidino nebrendilas, kvailėlius, nuskriaustuosius. Režisierius turėtų būti beprotis, jei patikėtų Romeo ar Faustą. Tiesa, Brechto pjesėms reikia visokių marginalų. Įtarinėju, kad tokio Brechto jis nė negirdėjęs.

– Tu baigei teatro studijas, – daugiau tvirtinu nei klausiu.

– Jis autodidaktas, – įsiterpia Danielius, puikiai žinantis Žano biografiją ir tuo besididžiuojantis.

– Aš ir kompozitorius.

– Nejau?! – negaliu atsistebėti jo gebėjimų gausa. – Tu ir kompozitorius?!

– Taip, komponuoju kompiuteriu. Tai paprasta.

– Pats išmokai?

– Taip. Nesudėtinga. Uždėsiu tau kūrinį, kurį man įkvėpė jūra.

Danielius bando jį stabdyti, tačiau bergždžiai. Žanas jau prie pulto.

Jūros ošimas pradžioje – ne naujiena. Dabar man reiktų užsimerkti. Klausau atviromis akimis. Tiksliau, neklausau, nes man jūra nekelia jokių vizijų. Aš kurčias. Žanas, metęs valgyti, klauso pusiau atsimerkęs. Kai kūrinys baigiasi, man telieka pasakyti, kad labai patiko, tačiau nerišliai kažką numykiu apie sugriuvusį medinį Tiškevičiaus tiltą Palangoje ir dar nepastatytą naują. Matau, kad Žanas

nepatenkintas. Man nusispjaut. Nesirengiu jo girti, nes man nieko iš jo nereikia. Negyriau aš ir naujųjų laukinių Berlyne. Nieko neatsitiko.

– Galiu tau perrašyti, – siūlosi nepraradęs vilties, kad susidomėsiu. – Yra ir antra dalis.

Dėkoju, tačiau nepasakiau taip. Antra vertus, nepasakiau ir ne. Jis pats turi susigaudyti, susiorientuoti, apsispręsti. Danielius išmintingai it budistas keltininkas tyli. Jam turbūt yra įrašyta visa Žano kūryba. Nebuvau atkreipęs dėmesio, kad jos klausytųsi. Neminėjo jis man ir to, kad štai yra Paryžiuje kompozitorius autodidaktas, kurio muzika galėtų mane išvesti iš beprasmiškos ir parazitinės komos.

– Pastaruoju metu daugiausia komponuoju, – plačiau apie save pasakoja Žanas. – Tiesa, natų nesuprantu, tačiau kam natos kompiuteriui?!

– Išties, kam tos natos!?

Danielius jau snaudžia atidavęs mane į grobuonio nagus. Jis persirijo, nors pats primygtinai reikalavo tos žąsies namuose nevalgyti. Pats kaltas, nereikėjo tiek visko pripirkti.

Aš nuoširdžiai nemoku palaikyti pokalbio. Tiesiog nebežinau, kokios temos imtis. Man neįdomus jo gyvenimas. Jam neįdomus mano, o ir sudominti neketinu. Galiu pasakyti tik tiek, kad mano gyvenime šis autodidaktas absoliutus nulis. Tuomet ar verta bendrauti su nuliu?! Ar tikslinga taip švaistyti laiką, kai tuo metu gali gulėti ant dvigulės lovos ir klausytis Franko Zapos. Dar viena nesąmonė. Dar vienas nesusipratimas. Dar vienas gyvenimo paradoksas. O Žanas vis dar varto tas savo akis. Gudriai varto. Ne veltui buvo aktoriumi.

Jis mane ima nervinti, nors ir esu jo namuose. Kita vertus, tegu susikiša į subinę savo namus arabų kvartale, nes atplėšė mane nuo apmąstymų apie nieką.

– O gal tu norėtum Bordo vyno? – muša Žanas į mano skaudamą vietą, o aš jaučiu, kaip mano neapykanta slūgsta, slūgsta, slūgsta...

– Galbūt truputį, – tepasakau, o pats nerimstu: tik nešk, tik nešk greičiau tą savo vyną!

Jis išeina. Girdžiu, kaip kuždasi su nuomininku. Pastarojo tonas ne iš maloniųjų. Jie dėl kažko nesutaria. Nesutarimo mįslė manęs nedomina, nes nuo vaikystės nemoku nei įminti, nei užduoti mįslių. Pagaliau Žanas grįžta.

– Man taip nesmagu, tačiau vyno nėra. Atnešiau trečią butelį obuolių sidro. Jis tau patinka, tiesa?

Galėčiau čiupti peilį, perrėžti jo gerklę, išskobti atmerktą akį, iškastruoti, nupjauti pimpalą ir įkišti jam į dantis, tačiau susilaikau ir to nedarau. Susilaikau. Nusiraminu. Visai nusiraminu. Absoliučiai

nusiraminiu. Virstu Buda. Sėdžiu lotoso poza. Tarpstu nirvanoje. Mane kalbina Visatos Išmintis. Aš jai šypsausi.

– Kokie niekai, – sakau, kai jis atkemša sidro butelį, aplaisto ir pažadina Danielių, – įpilk to man nuostabaus gėrimo, kuris ne tik mintį skaidrina, grynina bei koncentruoja, bet ir kūną jaunina. Įpilk, mielai jo išgersiu. Su didžiuliu malonumu juo atsigaivinsiu. O ir gerklėje man jau sausa nuo tų kalbų.

Naujo butelio pažadintas Danielius taip pat atkiša stiklinę. Susidaužiame. Esame vienas kitam draugiški, paslaugūs, atjautūs. Tiesiog Betliejaus piemenėliai, tiesiog angelai, atlydėję į Rojų šv. Petrą.

– Į sveikatą! – pakiliai pareiškiu.

– Už pažintį!

– Už visa tai, kas teikia malonumą!

Negaliu atsistebėti, kad nepaspringstu. Gazuotas skystis leidžiasi į mano vidų. Skrandis lyg ir spazmuoja, tačiau smegenys spėja jį įtikinti, jog svečioje vietoje taip elgtis nedera. Skrandis bails, todėl nusileidžia ir neprieštaruja. Jis ir sieros rūgštį virškintų, jei tik intelektui pavyktų įtikinti, jog tai neišvengiama.

Nuo šio limonado mano draugai jau apgirto. Aš svaiginuosi perspektyva, kaip grįžęs namo išsitrauksiu romo ir nuplausiu šio vakarėlio nuosėdas. Tai man suteikia jėgų. Stiprinuosi kumpiu, nes nežinau, pasiims jį Danielius ar paliks čia. Kumpis skanus. Itališkas. Italai ne tik aistringi meilužiai, bet ir kumpį gardžiai moka pagaminti. Batai, pagalvoju, beje, jų prasti, nors pasitaiko ir neblogų.

Skambutis į duris. Žanas įkvepia oro, Danielius jį išpučia. Tarpduryje pasirodo mergina.

– Aš – Secilè, – sako ji man, o jos rankose vyno butelis. Labai atsiprašau, kad šiek tiek vėluoju – metro linijoje savižudis. Anksčiau niekaip nepavyko. Labai atsiprašau.

Atsiprašymas priimamas, nors ji vėluoja ketvirtį paros. Mažiausiai ant jos pykstu aš, nes tik atėjusi pareiškė, kad to šūdo už šešis frankus tikrai negersianti. Mintyse su ja absoliučiai sutinku. Ji man iš karto patinka: žema, kreivomis kojomis, monumentalia krūtine, trumpu sijonėliu, balta oda, išmušta raudonomis dėmėmis, ilgiausiomis blakstienomis, ant kurių kabo traiškanos. Susidaužiame ir dviese geriamo jos atneštą vyną. Vakarėlis tęsiasi. Prasideda...

Dievas, ilsėjęsis septintą dieną, atrodo, norėjo žmonijai iškrėsti kiaulystę. Sekmadienis – nėra nykesnės ir beprasmiškesnės savaitės dienos. Ypač vasarą ir ypač megalopoliuose, tokiuose kaip Paryžius, Londonas, Berlynas. Liuksemburgo šiai grupei nepriskiriu, nes ir paprasta savaitės diena čia yra tokia kaip kitur sekmadienis – nyki. Svarstau, ko imtis šiokią dieną, o sekmadienį visai puolu į nevilgtį.

Man nesuprantama, kodėl žmonės privalo vieną dieną per savaitę išsislapstyti, lindėti urvuose ir sielotis, kad ateinanti diena pirmadienis. Nesakau, kad kitos savaitės dienos mano gyvenime kupinos prasmės, veiklos, dalykinių susitikimų, tačiau sekmadienis – nėra bjauresnio laiko. Kita vertus, ši diena tokia pat kaip ir kitos, tačiau prietarai ją pavertė nepakenčiama. Žinoma, būtų galima eiti į bažnyčią, melstis, atgailauti už šiokiadienių nuodėmes, tačiau mano gyvenime nėra nei nuodėmių, nei šiokiadienių, nei švenčių. Visa eina tiesia linija, be pakilimų, be nuolydžių, be kvapą gniaužiančių istorijų ar paradoksalių nutikimų. Neaptinku savo būtyje siužetų, kuriuos būtų galima ištraukti iš biografijos ir išleisti kaip trilerius, meilės istorijas, detektyvus ar psichologines dramas. Galbūt todėl visa, kas sugalvota, hipertrofuota, pritempta, mane nervina. Savo būtį matome kaip atkarpą, kurios pradžia – gimimas, o pabaiga – mirtis. Šiame tarpe prasmingiausi pradžios ir pabaigos taškai. Dabar esu atkarpos viduryje, todėl negalvoju apie tai, kas manęs laukia, neprisimenu to, kas buvo. Tiesiog slystu tiese, kažkieno kažkada man nubrėžta. Saugausi visokios nereikalingos ekscentrikos, kuri geba nutraukti tiesę ir paversti ją hiperbole, parabole ar geometrine figūra. Man patinka slysti. Taip pat patinka istorijos be pradžios ir pabaigos, nes jos atspindi laikotarpį tarp gimimo ir mirties. Finalas man svetimas, kaip ir svetima literatūra, pradedanti pasakojimą nuo herojaus prosenelių ir baigianti palikuonio gimimu, kai aprašytas personažas gyvena paskutines minutes. Tikrai nenoriu siužetų, vengiu jų, o svetimiems esu abejingas, nors ne vienas susigundo ir aprašo juos, o vėliau už tai gauna premijas ir nišą kultūros istorijos kapinių sienoje. Man pakanka fiksuoti nūdieną, todėl siaubingai nemėgstu sekmadienių, išmušančių mane iš ramios tėkmės. Sekmadienį tampu irzlus, viskuo nepatenkintas ir nelaimingas. Galbūt tik tokią dieną man pavyktų tapti siaubo filmo personažu ir nutraukti tiesę. Tačiau nė nebandau, nes visa, kas svetima, man yra svetima. Galbūt tai labai banalu, tačiau esu įsitikinęs, kad ir įžvalgiausias balansuoja ant banalybės lyno – tiesės, svirdamas tai į vieną, tai į kitą pusę, tačiau trokštantis neprarasti pusiausvyros. Manęs niekas neįtikins, kad genijai tarpsta kitoje dimensijoje, kurioje viskas yra kitaip.

Šį sumautą sekmadienį vaikštau vis tomis pačiomis gatvėmis, kurios kažkada buvo naujos. Dabar jos man atrodo nuvalkiotos kaip pigios prostitutės, laukiančios Sen Deni kunigų, užsukančių pas jas po rytinių mišijų. Lyg būčiau išmirusiame mieste ir pats jausčiausi lyg miręs. Jei manęs šią akimirką nebūtų šiame mieste, šioje išmatavimų sistemoje, niekas nepasikeistų. Antra vertus, ir gerai, kad nepasikeistų. Vaikštau pirmyn atgal lyg norėdamas susigrąžinti vakarykštę dieną, kai buvau jaunesnis, žvalsesnis ir ne toks piktas ant kalendoriaus, įkyriai primenančio, kad kasdien tampu vis labiau miręs ir abejingas išoriniam pasauliui. Dar tik vidudienis, o jau noriu būti pasenęs para į priekį. Man nemalonu galvoti apie tai ir pripažinti, jog visą laiką kažko noriu ir laikiu. O kai įsigilinu ir atsiskleidžia norų ir laukimo esmė,

pasirodo, jog visa ko tikslas tėra mirtis. Tai bjauru, todėl veju iš galvos liūdnas sekmadienio mintis, apninkančias mane Husmano bulvare, kai patraukiu į Monparnaso kapines – neišvengiamą mano pasivaikščiojimų vietą. Šaunu į šiaurę, suku dešinėn nesutikęs nė vieno praeivio, eventualaus mano dabartinės būsenos antrininko. Tikriausiai tai, kas dabar vyksta mano galvoje, ir yra gyvenimas. O gal gyvenimą reiškia tai, jog šią akimirką išneriu į Sen Mišelio bulvarą? Man sunku nustatyti, kas yra prasmingiau ir vertingiau. Kaip vaikščiojantis individas esu nulis. Kaip galvojantis – taip pat. Žavi nulių suma, nepakartojama būties pusiausvyra, atverianti galimybes elgtis ir galvoti taip, kaip man pavyksta. Ir jokių aplinkinių komentarų, įsivaizduojančių, beje, kad jie sudaryti iš arabiškų skaičių begalybės.

Stoviniuoju Sen Mišelio bulvare ir negaliu apsispręsti, kur patraukti. Bankininkų šiaurinis Paryžius už Senos dar nykesnis, Monmartro disneilendas kaktus. Galėčiau eiti į Šiaurės ar Rytų geležinkelio stotį, tačiau tai jau būtų desperatiškas veiksmas, patvirtinantis, kad visiškai neturiu vaizduotės. Nenoriu pasiduoti, todėl ramstau sieną ir galvoju: atgal? pirmyn? į dešinę? kairėn? Visos galimybės šį sekmadienį vienodai atgrasios. Žinoma, galėčiau prisėsti kavinėje, tačiau kas nuo to pasikeis – diena juk nevirš naktimi. Prisimenu gražų romano pavadinimą – „Mano naktys gražesnės už jūsų dienas“. Iš tiesų tiksliai pasakyta. Galima būtų pridurti: ir už dienas, ir už naktis, ir už viską.

Dar tik pirma valanda po vidudienio. Saulė nusiteikusi išdeginti visa, kas gyva. Man tai negresia, nes manęs lyg ir nėra. Aš – lunatikas, somnambulas, astralas, kurį degina iš vidaus šios dienos beprasmybė, pasklidusi po sąmonę, paralyžiavusi valią ir kojų raumenis. Susikaupiu ir pasislenku į pavėsį.

Liuksemburgo sode verčiasi dulkių kamuoliai. Buržujų juodosios tarnaitės gano mažametes atžalas, kada nors posėdžiausiančias Asamblėjoje, žadėsiančias geresnį gyvenimą ir vadinsiančias save liaudies tarnais Penktojoje Respublikoje. Galbūt tuomet jau bus Šeštoji Respublika. Jokio skirtumo, skaičiai keičiasi, esmė nekinta – tarnai ir toliau ves vaikus žaisti į Liuksemburgo sodą, vaikučiai statys smėlio pilis, vėliau virsiančias rūmais, už kuriuos niekas nenorės mokėti nuomos, ir bylinėsis teismuose dėl nuslėptų mokesčių. Kol kas jie nekalti kaip angelai. Ne vienas, sužibus Šiaurės žvaigždei, galėtų gultis į prakartėlę ir apsimesti Išganytoju. Niekas nė nepastebėtų apgaulės. Visi sakytų: „Oi, koks gražus vaikelis! Koks jis švelnus! Kokios tyros jo akys!“

Ieškau kur atsistėti. Visi suolai užimti, visos kėdės įprasmintos. Čia vyksta gyvenimas. Rodos, visas Paryžius subėgo pakvėpuoti dulkėmis, apsinešti jomis, kad vėliau galėtų skalbti, skalbti, skalbti ir vėl skalbti sekmadieninius apdarus, įsipylę tiesiog stebuklingų skalbimo miltelių.

Šiaip taip radau kėdę. Traukiu ją į pavėsį ir pastatau dulkių ir smėlio sukuryje. Kišenėje turiu knygą, tačiau netraukiu jos, nes mane iš visų pusių supa sekmadienį švenčiantys prancūzai, arabai, alžyriečiai ir net rusų emigrantų pora. Jie bučiuojasi man už nugaros ir vis kartoja, kad neužmirštų: „Ja tebia liubliu, Saša. Ja tože, Olga“. Po kiekvieno bučinio ištaria šias sakralines frazes ir vėl nugrimzta į nekaltus meilės malonumus, kurie po penkerių vedybinio gyvenimo metų jiems apkars. Akies krašteliai juos stebiu, nes man miela girdėti Dostojevskio, Turgenevo, Puškino ir Lomonosovo kalbą, kuri šiame tvaike sklinda lyg iš pragaro. Kai pagalvoju apie Jermako žygį į Sibirą, gaunu kamuoliu į galvą. Kirtusi dvimetinė tarnaitė net neatsiprašo. Jos keturmetis globotinis čiumpa kamuolį ir spiria. Šį sykį pataiko į priešais mane sėdintį senuką, neprieštaravusį Miuncheno sąmokslui, iškentusį kolaborantų represijas, galbūt mačiusį net de Golį ir, be jokios abejonės, regėjęs studentų revoliuciją septintajame dešimtmetyje. Senukas nokdaune, o aš pagalvoju, gerai jam atsilyginta už skriaudas, kurias padarė Papetės gyventojams kolonistai prancūzai. Atrodo, kad tas vaikas mažiausiai yra ministro sūnus, ateityje ir kitais būdais smerksiantis valstybės praeitį. Jis nerimsta, nes vėl kamuoliu pataiko į netikėtai išnirusį musulmoną, kuris, panašu, nėra fundamentalistas, nes nusišypso ir be akmens užantyje nueina savais keliais. Į vaiko išdaigas žvelgiu atlaidžiai, tačiau dvimetinės tarnaitės protinis išsivystymas man kelia nerimą. Ji vėl taikosi kamuoliu į mane ir pataiko. Sušiktas sekmadienis. Telioka pakilti ir ieškoti ramesnės vietos.

Sėdžiu pavėsyje priešais karuselę, maniakiškai sukančią mažyliams galvas, kad negalvotų apie ateitį, nedarbą, klošarus ir sunkumus remontuojant senąją Operą. Jiems sekmadienis – šventė. Susuktomis galvomis jie gyvens visą savaitę, iki kito sekmadienio. Vietą, kur pataikė kamuolys, peršti. Jaučiuosi nešvarus, suprakaitavęs. Šlykščiau ir negali būti.

Išsitraukiu knygą iš kišenės ir imu skaityti: „Meile mano, labai norėčiau, kad vyktum drauge su manimi į Paryžių. Parodyčiau savo mylimiausias gatves, kurias išvaikščiojau prieš pusšimtį metų tuščiu pilvu; nuvesčiau į kavines, kuriose rašiau knygą, vėliau suteikusią man laisvę ir nepriklausomybę. Labai norėčiau, kad vyktum drauge su manimi į Paryžių. Aš tau noriu jį atverti tokį, koks jis kadaise buvo. Noriu parodyti miestą, kurio jau nebėra. To aš labiausiai šią minutę noriu. Noriu ir meldžiu – vyk su manimi“.

Geriu kavą Džimo studijoje, kurioje praeitais metais glaudžiausi visą mėnesį. Prieš tai buvau apsistojęs pas Veroniką, tačiau ji mane išmetė tepasakiusi, kad dviese gyventi aštuonių kambarių apartamentuose per ankšta. Nesupykau ant jos, nes ji buržujė. Tiksliau, ne buržujė, o bedarbė. Tačiau jos

tėvas buržujus, laikantis antikvarinių daiktų parduotuvę už Bastilijos. Pernai ji buvo įsimylėjusi Žaną Liuką – reto nykumo personažą, kuris, kaip tokiais atvejais ir dera, patenkinęs aistrą ją metė. Apie tai ji man rašė laiškuose iš Niujorko, kur buvo nuvykusi apaminti netekties ir išsiskyrimo širdgėlos. Ne, nepykstu ant jos, nes pas Džimą man visai neblogai sekėsi.

Dabar užsukau pas jį ir geriu kavą, nors jo ir nėra namie. Džimas dar Peterburge. Visa tai paporino Peteris, kurį pernai pasiunčiau velniop, todėl šiemet jis toks paslaugus, nors jau spėjo įgelti, kad nieko nedirbu.

Man labai patogiu užsukti į šią studiją, nes ji vos dešimt minučių pėsčiomis nuo Kastanjari gatvės, kurioje man darosi ankšta. Miela pereiti Alezja gatve, aprašyta ne vieno plunksnagraužio. Mėgstu šią gatvę, pilną parduotuvių, pigių kavinių, antikvariatų ir tuščių restoranų, į kuriuos užklysta šio kvartalo plebsas. Galima važiuoti ir autobusu, tačiau pėsčiomis geriau.

Alezja gatvės viduryje visada sėdi storulis, įkyriai prašinėjantis išmaldos ir tiesiog tampantis praeivius už skverną. Mane jis jau įsidėmėjo, nes keliolika kartų drauge su Danieliumi praėjome pro jį. Danielius gyrėsi, jog kartą, kai šis storulis reikalavęs pinigų, pasakęs, kad „tu ir taip jau storas“. Neva nuo to laiko storulis nebekimbęs prie jo. Galbūt tai ir tiesa, nes man jis taip pat nieko nesako, o tik pavymui pažvangina skardine, kurioje, galima įtarti, yra kokie penki frankai.

Peteris išvirė kavos. Nuostabios kavos. Dėl šito Peteriu galima pasitikėti, nors jis ir nutraukė kūrybinę draugystę su Santana. Apie jį Peteris gali pasakoti valandų valandas, mat tarnavo pas jį nešiku ar kažkokiu apšvietėju, o lyg ir įgarsintoju... Nežinau. Žodžiu, jo privalumas tas, jog verda gerą kavą ir kartais kuria kompiuterių programas antrajame studijos aukšte, kur įprasta laikyti paveikslus ar skulptūras. Jis gyvena neprastame jovale, tačiau kai prisimena Amsterdamą, tik nusišypso. Peteris mielas. Jam jau per keturiasdešimt, o jis vis dar nenusikerpa ilgų plaukų, graudžiai išryškinančių plikę. Jis mėgsta atsiriaugėti. Atsiriaugėja visada garsiai ir lyg išdidžiai. Niekas į tai nekreipia dėmesio.

Dabar jis man pasakoja, kad šių namų įnamis Džekas jau trys mėnesiai Amerikoje. Kitą savaitę turėtų grįžti. Džekas antra šių namų spalvinga asmenybė. Galima būtų pasakyti, kad Peteris yra Džeko tarnas, o Džimo, šių namų šeimininko, tarnai yra Peteris ir Džekas. Džekas – tai metro penkiasdešimties ūgio storulis, sunkiai pasikeliantis nuo lovos. Jis gyvena rūsyje, į kur naktimis atsiveda berniukų ir vaišina juos koka kola su ledu. Džekas yra ne tik profesionalus virėjas, bet ir rašytojas. Kažkada parašė knygą „Kaip mazgoti indus“, kurią išleido Džimas savo leidykloje. Džekas nervingas ir piktokas. Jo išorė labai primena prancūziško buldogo. Gaila, kad šiuo metu jo nėra namie. Man iš tiesų malonu žiūrėti, su koku įniršiu jis gamina valgi. O gamina beprotiškai skaniai, nes jau dvidešimt metų dirba Džimo

sekmadieniniame restorane, į kurį užklysta įvairiausio plauko perėjūnai, avantiūristai, monopolininkai ir dar velniai žino kas.

– Tai Džekas Amerikoje... – kalbinu Peterį, nepraleidusį progos priminti, kad kiekvienas iš jų turi savo gyvenimą, į kurį niekas neturi teisės kištis, nors jie drauge gyvena jau dvidešimt metų.

– Taip, jis Amerikoje. O kodėl tu dar nekalbi angliškai? – įgelia man Peteris.

– Nekalbu todėl, kad galėčiau su tavimi susikalbėti vokiškai.

Jį patenkina šis atsakymas, nors ir skelbiasi esąs pasaulio pilietis. Aš, žinoma, dėju ant visų pasaulio piliečių, žinančių, kas jie yra.

Rūkyti einame į lauką, nes šioje studijoje nerūkoma. Rūko tik vienas Peteris. Man graudu būdavo žiūrėti, kaip jis po sekmadieninių vakarėlių rankioja nuo žemės svečių primėtytas nuorūkas. Tai dar viena jo pareiga, primesta Džimo ir Džeko. Tuomet jis atrodydavo apgailėtinais.

Studijoje nuo praeitų metų niekas nepasikeitė. Ta pati netvarka, tie patys aromatai, ant stalo tie patys homoseksualams skirti žurnalai, kuriuos atkakliai prenumeruoja Džekas. Mačiau, kaip nekantriai jis laukia kiekvieno numerio. Tiesiog virpa visi jo šimtas penkiasdešimt kilogramų. Tačiau nors ir netvarka, tarakonų čia nėra kvapo. Jie kažkodėl šios studijos vengia, nors turėtų idealias sąlygas veikti.

Džimas, kuris šiuo metu Rusijoje, yra išskirtinė ne tik šios studijos, bet ir Paryžiaus asmenybė. Jis sakosi esąs rašytojas, tačiau yra parašęs tik autobiografiją bei išleidęs penketą knygų, į kurias sudėti jo bičiulių tekstai. Jau daug metų jis verčiasi pedagogika – dėsto universitete sekso sociologiją. Rašyti, akivaizdu, tingi. Galbūt rašė anksčiau, jaunystėje, kai gyveno Britanijoje ir leido pirmąjį Europoje sekso laikraštį, pavadintą skambiu „Pisk ir čiulpk“ pavadinimu. Šiuo metu jam arti šešiasdešimties, tačiau jo lytinis pajėgumas kitiems nepasiekiamas. Gyvendamas jo pašonėje pats galėjau tuo įsitikinti. Kiekvieną trečiadienį ir penktadienį it laikrodį jį aplankydavo dvidešimtmetė pozuotoja. Iš pradžių jis ją sodindavo prie stalo, maitindavo it senelis, saikingai girtydavo vynu, o vėliau vesdavosi į antrą aukštą ir didesnę nakties dalį dulkindavo. Gyvenau apačioje, o jo urvas yra be sienų, tad ne tik girdėdavau, bet kai ką ir matydavau. Mergina viršuje klykdavo, spiegdavo, aimanuodavo, o senelis nė nemanydavo trauktis. Beje, tuo pat metu Džekas rūsyje tvarkydavo kokį paauglį, tad ir tam gerklė nebūdavo užčiaupta. Mane pasiekdavo stereo garsai, besikeičiantys, susiliejęs, susipinantys vienas su kitu. Būdavo gaila dvidešimt metų čia išgyvenusio Peterio, kuris tikriausiai masturbuodavosi, nes neįsivaizduoju, kaip galima tiek laiko išverti nieko nedarant su savo organais. Po viso to mergina eidavo pro mane apsiprausti, mat aš miegodavau kaip tik šalia vonios. Prausdavosi ji mikliai, o kartais ir išsiprausios Džimas nepalikdavo ramybės. Jis tikrai yra gigantas ir ne veltui laikomas vienu didžiausių šios srities

teoretikų pasaulyje. Manau, ne vienai būtų garbė atsigulti po juo ir patirti tai, ką šis šešiasdešimtmetis yra sukaupęs ir išstobulinęs. Deja, šiuo metu Džimo nėra namie, nors aš tik dėl jo ir atėjau.

Su Peteriu kalbėtis sunku, nes jis tylenis. Antra vertus, jau patyriau, kad ir gyvendami dvidešimt metų trise per savaitę jie persimeta vos keliais sakiniais. Prieš šimtą metų būtų labai gerai tikę begarsiam filmui.

– Ar perdavė tau Džimas nuo manęs linkėjimus? – klausiu Peterio.

Jis žvelgia į mane kaip mežama į ausį kiaulė ir neslepia, kad tai buvo vienas iš kvailiausių kada nors pasaulyje užduotų klausimų. Jis net negali patikėti, kad įmanoma tokių dalykų klausti. Mano reitingas jo akyse krinta iki žemiausios padalos.

– Jis juk turi savo gyvenimą, o aš savo.

Taip, kvailai paklausiau.

Reikėtų kilti, tačiau Peteris taikliai pastebi, jog geriau nesurasiu. Juo galiu pasitikėti, nes didžiausią gyvenimo dalį jis leidžia čia – studijoje. Gyvendamas pašonėje galėjau matyti, kaip jis savaitėmis nekelia kojos iš studijos. Galbūt jis atrado savo krantą? Toks pastovumas man suprantamas. Galbūt todėl jį gerbiu ne mažiau už Džeką ir Džimą. Pirmasis, beje, yra šio toks nenuorama. Kiekvieną pavakarę jis dingdavo ir grįždavo tik po pusiaunakčio, žinoma, vedinas partneriu. Įtariu, kad Džekas dirba kokiame nors mažumų restorane virėju, nes kažkada mano paklaustas, ar seniai gamina valgi, atsakė, kad visą gyvenimą.

Kai vis dėlto susiruošiu eiti, į studiją užsuka nuo ausų iki panagių tatuiruotas senukas. Jis labai geros nuotaikos, nes visai neseniai atsiėmė vakarėlio nuotraukas. Jame griežė pirmuoju smuiku. Jis pakiša man šūsnį nuotraukų, kuriose įamžinta rokerių homoseksualų orgija. Didžiausią linksnumą jam kelia ta nuotrauka, kur jis nufotografuotas be pulso ant kėdės, o iš jo šortų kyšo vienišas kiaušinis. Peteriui ši nuotrauka taip pat labiausiai patinka. Jis net prašo kopijos, kurią pasikabintų virš savo kompiuterio. Tatuiruotasis neatsisako jam padėti.

Peržiūrėjau didžiulę krūvą nuotraukų, todėl dabar jaučiu turįs moralinę teisę eiti atgal į Kastanjari gatvę. Peteris manęs jau nelaiko, tik primena, kad po kelių dienų grįžta Džimas. Man tai ir reikėjo sužinoti.

– Užsuk rytoj, – sako man Peteris, kai jau einu pro duris, – vis tiek šiame mieste nėra ką veikti. Išgertume kavos, parūkytume.

Man priimtinas jo pasiūlymas. Išeinu į Alezja gatvę ir lėtai lėtai traukiu link namais virtusio prieglobsčio.

Saulė vis dar beprotiškai kepina. Gerai, kad Alezja yra gaivus pavėsis.

Karštis šį vakarą šiek tiek nukrito, todėl pusnuogiai prie atviro lango kalbamės apie viską ir apie nieką. Danielius apsisprendė nebekankinti savęs ir doktorato. Pastaruoju metu, kai jis sėdi prie kompiuterio, jo lūpų nepalieka žodis „šūdas“. Su juo tiesiog susigyveno, žodis virto jo neramos sielos dalimi. Danielių slegia ta disertacija ir perspektyva tapti ne lingvistikos, o filosofijos profesoriumi, tačiau aš niekuo negaliu padėti. Kai primenu savo rašytus darbus ir kančias, su kuriomis teko susidurti ir iškęsti, jis sako, jog tai vieni niekai, palyginti su tuo šūdu, kuris jau antri metai jam neduoda ramybės. Nemeluoja, nes kai pakyla nuo ekrano, matau, koks visas persikreipęs ir mėlynas. Tačiau visų genijų tokia dalia. Ne veltui Prancūzijos vyriausybė į jį investavo ne vieną šimtą tūkstančių frankų. Dabar jis turi disertacijos pavidalu grąžinti besikeičiančioms vyriausybėms skolas. Vyriausybės keičiasi, o Danieliaus disertacija ta pati. Pavydėtinas pastovumas. Tačiau viena aišku – matydamas jo dabartinę būseną, apsisprendžiau niekada nerašyti disertacijos.

– Šūdas. Aš ją parašysiu, apginsiu ir išmesiu, sudeginsiu tą pačią akimirką. Ji niekam nereikalinga. Tai akių dūmimas. Tai toks šūdas, – audrina save Danielius, nors ir taip yra pakankamai nervingas.

– Galbūt tau tik taip atrodo. Ją skaitys, išleis atskira knyga, – bandau guosti, nors netikiu ką tik ištartais žodžiais.

– Šūdas. Nei ta knyga bus kam reikalinga, nei kas ją skaitys. Tai toks šūdas...

Jis visus sakinius dabar pradeda šiuo žodžiu. Širdies gilumoje džiaugiuosi, kad mano draugui protas nėra galutinai pakrikęs ir jis gali mąstyti kaip normalus žmogus. Visiškai jam pritariu, kad ta disertacija šūdas, nepadarysianti pasaulio turtingesnio. Kai įsivaizduoju, kiek tų disertacijų nuo universitetų veiklos pradžios yra prirašyta ir kiek jų išmesta į šiukšlyną, man net baisu pagalvoti, kad vis dar atsiranda žmonių, tikinčių tokios veiklos prasmingumu.

– Jeigu tau taip sunku, – sakau jam, – galėčiau tau porą dešimčių lapų parašyti lietuviškai. Vis tiek niekas nieko nesupras. O kol suras specialistą, tu jau būsi apsigynęs.

– Ne. Nereikia.

Kalbant apie disertaciją, jo humoro jausmas kažkaip pranyksta. Dabar jis man pasakoja, kaip jo kolegė apgynė disertaciją, o vėliau išaiškėjo, kad ją nurašė nuo kitos – ne tokios žinomos. Neva jai atėmė mokslinį laipsnį, išmetė iš universiteto ir uždraudė rašyti bet kokią disertaciją.

– Bet ji gali rašyti disertaciją savo malonumui. Niekas jai neatėmė šios teisės. Ji gali rašyti ir dešimt disertacijų.

– Gali, bet tai nieko nekeičia.

Akademinės temos ir mane, ir jį slegia. Danielius dabar žalias. Man tai kas – žaidimas, o jam... Vargšas, jei galėčiau, išsprogdinčiau visus universitetus, prisiėmusius teisę klasifikuoti žmones pagal jų imanentinius kriterijus. Norėčiau padėti, tačiau jis atsisako mano pagalbos. Tai jo reikalas.

– Man nelieka laiko net paskaityti! – vis dar širsta.

– Rašydamas tu klausaisi muzikos. Muzika taip pat menas. Ji neprastesnė už literatūrą. Prisimink Hesės „Stiklo karoliukų žaidimą“ ir muzikos magistrą.

– Eik tu šikt su savo muzika.

Taip, jis nepakenčiamas. Man nedera jo erzinti, nes jam ir taip sunku. Bandau įsivaizduoti, koku nervų kamuoliu tapčiau, jei man dabar reiktų rašyti disertaciją ir žinoti, kad jos gynimas po pusmečio. Tikriausiai išprotėčiau. Išprotėčiau ir ką nors nužudyčiau.

– Mano kolega, su juo mes mokėmės mokykloje, taip pat rašo disertaciją, – nepaleidžia šios temos draugas. – Tačiau jis serga psichine liga. Jis genijus, tačiau serga. Taip būna. Jo liga pasireiškia tuo, kad negali rašyti. Jis negali rašyti. Kai užėjau pas jį, išvydau karpantį žodžius iš laikraščių ir klijuojantį j disertaciją. Tik taip jis gali dirbti. Jis turėjo merginą pagalbininkę. Ta jam karpė, tačiau neištvėrė ir metė jį. Baisu. Man taip jo gaila. Baisu.

– Jis gali nusisamdyti sekretorę, kuriai diktuočiau.

– Jis nebylys.

– Lingvistas?

– O kas čia tokio!

Mane sudomina istorija apie nebylį lingvistą, karpantį laikraščius ir pasakojantį neįtikėtinas istorijas apie kalbas. Jis tikrai genijus. Tiesa, Danielius šveplas, todėl taip pat genijus. Antra vertus, aiškiaregis gali būti vienaakis, svarbiausia, kad gerai ir tiksliai nuspėtų ateitį. Defektai kompensuojami kitais dalykais, teigia žmonijos patirtis. Ji kartais nemeluoja.

Danielius atneša iš šaldytuvo meksikietiško alaus, kurį gurkšnodami žvelgiame į ištuštėjusią gatvę. Alus puikus. Ledinis. Jei dabar šalia būtų panelė Smila, ji man viską papasakotų apie ledą. Būtų galima jos pasiteirauti apie anomaliją – meksikietišką alų, virtusį ledu.

– Tu žinai, aš vienintelis iš šeimos nekuriu poezijos, – guodžiasi ir didžiuojasi Danielius. – Fransua rašo. Didjė taip pat. Christianas iš jos bando gyventi. Net juristė sesutė ir ta kuria sonetus. Tai šeimos liga?

– Nemanau. Žinau daug šeimų, kuriose visi drožinėja, degina medieną. Tačiau jie nemano, kad tai liga.

– Net mano mama ir ta rašo poeziją. Senelė ją kūrė, iki išprotėjo. Vėliau senelis sudegino visus jos rankraščius, nes manė, kad tas rašymas nuvarė ją į kapus. Jis nekentė poezijos.

– Ne, Danieliau, nemanau, kad tai yra liga. Greičiau tai yra viena iš iškrypimo formų. Galima tik guostis, kad ji mums negresia.

Dabar aš pakylu ir atnešu dar po butelį alaus. Man atrodo, kad net Mahometas, iškentęs tokį dienos karštį, neatsisakytų gurkšnelio.

– Aš neskaitau prancūzų literatūros, nes ji man neįdomi, – pakabina sakinį ore Danielius.

– O aš skaitau ir man labai patinka.

– Skaitau aš vokiečius, austrus. Kai gyvenau Vienoje, susitikau su Peteriu Handke. Jis geras rašytojas.

– Fransuaza Sagan gera rašytoja.

– Šūdas! Koks šūdas!!! Koks šūdas!!! – netenka kantrybės Danielius. – Tai retas šūdas! Šūdas jį! Gali susikišti į subinę tą savo Sagan!

Iš karto ši reakcija man nepatinka, tačiau susitvardau ir pagalvoju, ką atsakyčiau, jei jis staiga imtų girti kokį mano nacionalinį autorių. Taip, pasielgčiau lygiai taip pat. Galbūt ir baisiau – užpilčiau alaus ant galvos ar nusimaučiau kelnes ir parodyčiau užpakalį.

– Kai Sorbonoje paskaitas skaitė Umberto Eko, net lauke buvo spūstis. Visas Paryžius ėjo jo pasiklausyti. Vyriausybė paskelbė, kad Prancūzijai garbė, jog jis sutiko semestrą skaityti paskaitas universitete.

– Tu buvai jo paskaitose?

– Taip, nes man priklausė. Žinai, jis toks mažas, negražus, net šlykštus, pasakyčiau. Tačiau kai auditorijoje prabyla – Dievas. Tikras Dievas. Tikrų tikriausias.

– Tu įtikėjai semiotika, Danieliau?

– Šūdas ta semiotika. Tačiau kaip jis kalba! Kaip jis kalba! Iš tikrųjų Dievas. Jei Dievas yra, tai Umberto Eko, skaitantis paskaitą. Net namų šeiminkės buvo juo sužavėtos. Žinoma, už tai jis gavo pasakišką honorarą.

– Didesnį nei Barenboimas?

– Nežinau.

– Žinau, kad Barenboimas už vadovavimą Bastilijos operai taip pat nemažai užsiprašė. Kolegos net skriaudą pajuto, kad taip menkai yra įvertinti...

Staiga Danielius pakyla, pribėga prie popierių krūvos ir iš visų jėgų spiria į ją. Popieriai pasklinda po kambarį ir užkloja kilimą, kurį jau spėjome gerokai apdergti trupiniais, alkoholiu, plaukais.

– Nekenčiu to doktorato! Nekenčiu!

– Atsipalaiduok, Danieliau, – bandau raminti, tačiau bergždžiai.

– Štai visą šį šūdą, – rodo į išmėtytus popierius, – jau sukišau į kompiuterį. Ir man reikia dar dvigubai tiek parašyti. O toks šūdas! Tokia nesąmonė!

Vargšas, jis negali negalvoti apie tą disertaciją. Mano savimeilė dar kartą paglostyta – man nieko nereikia rašyti. Tikrai palaiminga būseną, kai nesi niekam įsipareigojęs. Net sau – jokios atsakomybės, jokio nervinio virpulio, kad privalai daryti tai, kas tau nemiela. Gera nieko nerašyti.

– Tu pastebėjai, kad nebegali normaliai bendrauti. Aš jau nebe žmogus. Jau pavirtau disertacijos rašymo mašina. Tai nenormalu.

– Atsipalaiduok, Danieliau. Nėra taip blogai, kaip tau atrodo. Tik pagalvok, su koku džiaugsmu pavasarį tu visa tai suplėšysi ir išmesi. Gyvenk šiuos mėnesius su viltimi ir paguoda, kad daugiau gyvenime tau neteks rašyti doktoratų.

– Sakai?.. Jei iki to laiko neišprotėsiu, tai bus stebuklas.

– Danieliau, tu jau seniai išprotėjęs. Nereikia apsimetinėti. Pagrindinis ligos požymis, kai sergantis neigia, kad serga.

Pakylu nuo palangės. Renku lapus. Sukraunu juos šalia stalo į dar didesnę, mano akimis, krūvą. Ši krūva primena Pizos bokštą. Ji svyra, tačiau išlaiko pusiausvyrą ir nenugrįūna. Ant viršutinio lapo matau susisukusį juodą Danieliaus plauką. Šmėkšteli mintis, kad čia jis gali peržiemoti ir sulaukti pavasario, kol atsidurs ugnyje ar atmatų konteineryje drauge su būsimos knygos rankraščiu.

– Aš taip nekenčiu savo rašliavos, – vis dar nerimsta Danielius.

– Prisimink Francą Kafką, kuris buvo šiek tiek neteisisus.

– Šūdas. Toks šūdas...

Nė nebežinau, kuo jam padėti. Būtų galima pasiūlyti išgerti ko nors stipresnio, tačiau kai jo tokia būseną, tai tik pakenktų. Išganingų minčių nekyla.

– Pažvelk į dangų, – vilioju, nes banalybės visada padeda ir guodžia.

– Kas?! – nepatenkintas šaukia.

– Pažvelk, Danieliau. Pilnatis. Po jos tau palengvės. Per pilnatį net ligoniai būna neramūs. Ji praeis, patikėk. Pilnatis nebūna ilgai.

– Išties pilnatis. O aš ir nežinojau.

Žinojimas visada suteikia aiškumo. Net neišvengiamomis kritiškomis situacijomis žinojimas, kas tavęs laukia, nuteikia ramiai. Šį vakarą išsiaiškinome, kad pilnatis. Jai ir galima suversti visą kaltę. Pilnatis kalta, kad rašantys disertacijas taip jų nekenčia. Tai ji, išdykėlė.

Atsigrožėję pilnatimi ruošiamės eiti gulti. Mano žalia patalynė jau paklota. Krentu ant lovos ir nė nemanau užsimesti antklodės. Gesinu šviesą. Girdžiu, kaip Danielius nukelia nuo spintos lagaminą.

– Išvažiuoji kur nors, Danieliau?

– Dar neišvažiuoju, – atsako ir stato lagaminą šalia jau išskleisto pažaliavusio fotelio.

Pilnatį šį vakarą pavyko nugalėti. Jaučiu, kaip ji tirpsta.

Lendu į metro – pamišėlių Meką. Mano nuotaika subjurusi, tad noriu, kad būtų dar blogiau. Požemyje tvanku ir beveik nėra kuo kvėpuoti. Specifinis kvapas tvyro po visu Paryžiumi. Girdėjau kalbas, kad prancūzai, neapsikentę su šia metro smarve, įkūrė specialią laboratoriją. Joje bandys sukurti formulę, pagal kurią stengsis neutralizuoti šį dvoką, persmelkusį ne tokius turtingus miestiečius. Aš taip pat jau smirdu, nors tik spėjau įžengti į tunelį, kuriuo judu į pačią šachtos gilumą. Dvokiu specifiškai, tačiau greitai apsirantu, nes ir kiti panašiai dvokia. Taip, čia nepajusi to gundančio ir viliojančio kvapų ir aromatų mišinio, kuris apgaubia, kai įeini į Elizejaus laukus. Metro – brangiausios ir respektabiliausios gatvės antonimas. Į jį neužklysta tie, kurie it šunis laiko vairuotojus ar kasdien važinėja taksi. Metro – plebso vieta. O ir kurgi jam būti, jei ne po žeme. Būtų galima ir giliau kur nors jį nukišti, kad neslankiotų gatvėmis ir savo buvimu neterštų gero miesto vardo. Šimtai tūkstančių zuja pirmyn atgal po žeme. Paradoksalu, jie visi patenkinti, nes tiki, jog tai labai patogiu – per valandą gali atsidurti kitame miesto gale. Suprantu, kad tai patogiu, taupo brangų laiką, tačiau kas iš to – gyvenimas nuo to nepailgėja. Atrodo, kad jie visi pratinasi prie minties, jog po kelių ar keliolikos metų ar mėnesių teks atgulti po velėna. Jie pratinasi mirti, todėl taip mielai lenda į požemį, kuriame kasdien praleidžia didesnę dienos dalį.

Aš nesergu klaustrofobija, tačiau buvimas po žeme slegia. Neapleidžia mintis, jog prieš šimtą metų inžinierius galėjo padaryti klaidą ir dabar ant manęs gali užvirsti žemės ir gyvų palaidoti. Tai ne mano stichija. Tačiau šiandien nyku kaip niekada, tad noriu, kad būtų dar nykiau. Pasiryžau išprievartauti save, todėl būsiu šiame požemyje tol, kol aptems protas.

Stebiu šalia esančių veidus. Nė vienos šypsenos. Akys išduoda depresiją. Rankos nusvirusios. Nereikia stebėtis: nė vienas nenori būti gyvas palaidotas. Tai jie jaučia intuityviai, tačiau vis dėlto lenda po žeme ir kenčia. Lyg koks mazochistinis ritualas, kurį būtina atlikti kasdien.

Prisidedu prie šio vyksmo ir suvokių, kad kai tik nusileidžiu, jau nebeišsiskiriu iš minios. Mano veido išraiška darosi panaši į sfinkso, tačiau dar ir su debilumo požymiais. Akys išsprogsta, venos išsiplečia, pulsas kala lyg iš automato, kojos apsunksta ir traukiu drauge su margaspalve minia link kažkokios linijos, kuria važiuosiu ten, kur man visai nereikia.

Slenku metro labirintais ir nieko negalvoju. Čia nė vienas negalvoja. Nepasakyčiau, kad metro galvoti uždrausta, tačiau tokia tradicija. Išmintingas veidas čia išimtis. Net Imanuelis Kantas, Martinus Heidegeris ar Derida, nusileidę į metro, virstų apgailėtinais subjektais, nė iš tolo neprimenančiais išminčių. Visi čia suvienodėja, susilieja ir virsta mase, kurios balsas iš po žemių niekaip negalėtų pasiekti viršuje ir aukščiau esančių. Gerai sugalvota – trečdalį visuomenės sukišti po žeme. Tai genialus sprendimas. Be to, po žeme jau išaugo kelios kartos, neįsivaizduojančios gyvenimo be lakstymo po šiuos urvus. Be jų kažko trūktų. Čia taip kaip ir su tomis mutantėmis braškėmis, užaugintomis cheminiu būdu ir radikaliai pakeitusių braškės skonio sampratą. Stebėdamas darau išvadą, kad gyvenimas po žeme koreguoja mąstymą, elgseną, vertybių sistemą, kuri dažnai man yra visiškai nesuprantama, nes aš išaugau ne po žeme. Bandau kaip nors išsiskirti, tačiau požemio energetinis laukas toks stiprus, kad mano visos pastangos eina perniek.

Einu lėtai. Kažkas bėga, kažkas vejasi, kažkas verkia, kažkas prašo išmaldos. Indėnai groja savo melodijas ir bando įpiršti kasetes su ką tik atlikta muzika. Akustika čia nuostabi, lyg bažnyčioje. O gal tai naujųjų laikų bažnyčia, į kurią žmonės traukia net nekviesti, nes be jos neišsiverčia, kaip be jos neišsiversdavo viduramžių visuomenė? Šiek tiek panašu. Skirtumas tik toks, kad viršuje meldžiamasi Viešpačiui, o čia, apačioje, Laikui, kurio taip ir nepavyksta prisijaukinti. Visi tiki, kad suspės. Aš niekur neskubu, todėl man nereikia suspėti. Apskritai nežinau, ar įmanoma šioje išmatavimų sistemoje kur nors suspėti. Nematau šiame požemyje tikslo, verto mano pastangų skubintis.

Laikas slenka lėtai, o aš jau stoviu perone ir neva laikiu atvažiuosiančio metro traukinio. Man patinka laisvos emocijos, nesuinteresuota kūryba, todėl studijuoju liaudies išmintį ant sienų. Paradoksalu, tačiau tai, kas uždrausta viršuje, čia randa terpę ir nieko nepiktina. Matau ant sienų nupieštus lyties organus. Vieni panašūs į raketas, kiti į skraidančius cepelinus, tretį į rankines granatas. Įvairovių įvairovė, leidžianti daryti išvadą, jog kiekvienas, piešęs šį pasaulį, emociškai jį suvokia kitaip. Vienas falas nupieštas preciziškai it Leonardo da Vinčio ranka. Kitas – ekspresyviai. Trečias – nervingai.

Ketvirtas – nebaigtas, nutylėta, o šiuo nutylėjimu irgi daug pasakyta. Penktas tiesiog išraižytas sienoje ir labai panašus į Amarnos laikotarpio reljefus. Visi jie puikiai sugyvena ir nesipeša, kuris tobulesnis, tikslesnis, profesionalesnis. Tačiau iškelk juos į viršų, prasidėtų rietenos, ambicijos. Menas, kai niekam jo nereikia, yra nekaltas avinėlis, puikiai sugyvenantis su puritonais, viršuje nepraleidžiančiais progos reikšti savo nuomonę apie etiką ir estetiką. Skaitau ir literatūrinę kūrybą, kurioje dominuoja *fuck you* tema. Sentencijos įvairios, tačiau kiekvienoje išreikštas nepasitenkinimas (kartais ir iškreiptais būdais) kitais. Nemyli šio pasaulio ir žmonių metro literatai, primenantys, kad visi esame šūdas, visus mus reikia išpisti, o jei nori individualiai – skambink telefonu ir gausi tai, ką kasdien patiri, tačiau daug geriau, koncentruočiau ir skausmingiau. Nežinau, ar kas nors susigundo, tačiau patirtis kužda, kad jei yra paklausa, atsiranda ir pasiūla. Ne vienas pats prašosi išdulkinamas. Jam mat negana, nes yra apdovanotas megaseksualumu. Galbūt ir jis sulauks atsako, kurio neprisišaukė viršuje, išraižęs telefono numerį ir žinutę ne viename viešajame tualete.

Atvažiuoja traukinys. Sėdu į paskutinį vagoną. Spūstis, tačiau sugebu susirasti vietą. Šalia manęs sėdi myžalais pradvokusi keturiasdešimtmetė. Myžalų smarvė tokia stipri, jog permuša natūralų metro dvoką. Dabar suprantu, kodėl šalia jos buvo tuščia vieta. Važiuojantys nenori sukergti kvapų. Juos patenkina metro smarvė. Moteris didingai dvokia, tačiau mano nuotaika ir taip bloga, tad visai nesiruošiu trauktis. Man net būtų nepatogu prieš ją, jei staiga imčiau ir pakilčiau. Apžiūrinėju kaimynę, kurios skleidžiamas aromatas nedera su jos išvaizda. Žinoma, ji gausiai prisidažiusi. Tepliodama lūpas šiek tiek persistengė, todėl primena klouną iš cirko. Cirko princesė, pagalvoju. Jos panagės juodos, o nagai lakuoti prieš Kristaus gimimą. Suvokiu, kad ji mėgsta puoštis. Ant pirštų žiedai. Ant kaklo karoliai. Ant riešų tuzinas apyrankių. Net ir ant kojos ji vieną užmovė. O šalia – maišai, maišeliai, maišiukai, žinoma, pedantiškai rinkti vakarais iš šiukšlių dėžių, kuriose galima rasti ne vieną naudingą sielai ir buičiai daiktą. Ji atrodo kaip menininkė ir dera su ką tik stotelėje paliktais įrašais ir piešiniais ant sienų. Jaučiu, kad ji taip pat susidomi manimi. Apžiūrinėja. Vertina. Piktinasi. Žavisi. Atleidžia. Priekaištauja. Gundo. Jos veide nuotaika greitai keičiasi. Įtariu, kad jai net patinku, nes vienintelis nepasididžiavau atsisėsti šalia. Man tai kas.

Matau, kaip sėdintys priešais užverčia galvas, naiviai vildamiesi įkvėpti grynesnio oro. Man tai suprantama, nes kaimynės smarvė didinga. Visai neprieštaraučiau, jei ji išliptų Elizejaus laukuose ir užsuktų į kokią nors rūbų parduotuvę apsidairyti. Socialistų ir dešiniųjų žmonos būtų nejaukiai nustebintos, nors ir teigia, kad iš gyvenimo jos jau nebežino, ko dar galima tikėtis. Cirko princesė išdidi važiuoja į savo tikslą. Galbūt iki jakobinų diktatūros jos pramotė buvo favoritė Liudviko XVI ir Marijos

Antuanetės dvare. Nežinia. Jau noriu su ja šnektelti, tačiau ji pakyla ir eina prie durų. Keleiviai duoda kelią. Traukiasi lyg būtų paskelbta, jog netrukus į sostą žengs karalienė.

Princesės smarvė dar neišsisklaidė. Šiandien man sekasi, nes šalia prisėdo išsipustęs, kvepiantis ir tvarkingas Čarlis Čaplinas, žaismingai mosuojantis lazdele, kuria jau suspėjo užgauti priešais sėdinčią merginą. Čarlis Čaplinas ne toks įdomus, nes tikras beprotis, o iš bepročių visko gali tikėtis. Jis išsitraukia iš kišenės laikraštį. Sklaido jį. Neranda įdomių straipsnių. Daugelis juo susidomi, tačiau nuduoda, kad yra abejingi stebuklui – kino genijus prisikėlė iš numirusių! Begarsio kino genijui to tik ir tereikia. Jis labai gerai jaučia visus aplinkos niuansus, todėl kelia skrybėlę ir sveikinas, linki sėkmės, o vaikus it Popiežius palaimina kryžiaus ženklų. Su juo nenoriu bendrauti, o jis jau siūlo man savo neįdomų laikraštį. Apsimetu kurčnebyliu. Žiūriu pro langą ir akies krašteliu stebiu, kaip jam sekasi įpiršti spaudą priešais sėdinčiai merginai. Ji taip pat nepasiduoda, nors Čarlio Čaplino prisikėlimas gerokai pribloškė. Ji baikščiai purto galvą ir, rodos, tuoj tuoj apsiverks, nes kiekvienas stebuklas sukelia jausmus. Įsiūlyti jai laikraštį nepavyksta. Tačiau Čaplinas nenori trauktis. Dabar jis grįžta prie manęs ir ima tapyti kelnų klešnę. Vėl turiu apsimesti. Šį kartą – nejautriu. Netekęs vilties jis mane palieka. Mergina, tik sustojus traukiniui, pabėga. Išlipa ir Čarlis Čaplinas. Nuvažiuodamas matau, kaip jis nukrypuoja peronu eskalatoriaus link.

Šiame vagone sėdžiu kaip teatre. Pro mane slenka įvairiausi personažai. Nereikia vaikščioti į teatrus, pirkti bilietų, sėdėti prastose vietose ir kankintis žiūrint Strindbergo sukurptas šeimos peripetijas. Visa persikėlė į požemį. Jame dirba ir vaidina aktoriai, niekada nesimokę šio meno, tačiau taip puikiai išmanantys žiūrovų psichologiją, taip nuostabiai deklamuojantys tekstą, kuriuo, žiūrėk, ir patiki keli keleiviai. Jie dirba nuoširdžiai, atsidavę, nes žino, kad falšo negali būti. Jie priversti gerai vaidinti, verstis be režisierių, užsiprašančių tūkstančius už nereikšmingas pastabas.

Ji pakankamai jauna ir visai nebjauri. Ją įsidėmėjau dar praeitais metais, nes vaidina toje pačioje metro linijoje. Tik pernai ji sakė, kad yra iš Rumunijos, kur neteko vyro, represuoto Karpatų genijaus režimo. Šiomet sakosi esanti iš Bosnijos, kur po serbų bombardavimo žuvo jos vaikai. Ji meldžia pagalbos, nes yra karo pabėgėlė, sudegėlė, per gerus žmones atsidūrusi Paryžiuje. Verksmingu balsu prašo nedaug: kuponų į restoraną, kelių frankų. Žinoma, nedaug, palyginti su tuo, kiek tektų sumokėti norint prikelti Bosniją iš griuvėsių. Prancūzai musulmonų privengia, todėl meta jai į delną kas franką, kas penkis, o kas ir dešimties nominalo monetą. Ji dėkoja ir vis dar tokia nuskriausta pereina į kitą vagoną, kuriame vaidins kitą pasirodymo dalį. Prisimenu įžvalgų pasakymą, jog geras aktorius privalo mokėti persikūnyti. Šventi žodžiai, kurie puikiai dabar tinka. Ji šią mintį įgyvendino visu šimtu procentų. Už tokį

meną galima ir sumokėti. Negaila. Tiesa, nors nesu šykštuolis, tačiau pinigų jai neduodu. Neduodu ne tik jai, nes jei duočiau vienam, tai ir kitam būčiau priverstas. O tada ir trečiam, ir ketvirtam, ir taip iki begalybės. Šią filosofiją perėmiau iš Amerikos turtuolių, kurių lūpomis kartais kalba pats Viešpats.

Cirko princesės ar karalienės smarvė visai išsiskleidė. Dabar tie, kurie įlipa, nė nenumano, kokie kvapai čia tvyrojo. Nieko neįtaria ir britas, barškinantis gitara ir dainuojantis visai neprastą dainą, už kurią nedaug kas jam sumoka. Jis labai taktiškas, todėl sėdintiems ir stovintiems nepažeria griežtesnių žodžių, kad taip menkai vertinamas jo menas. Vis dėlto tautos kultūra yra ryškus dalykas. Šią akimirką simpatizuoju Britanijai, į kurią prieš trejetą metų buvau labai jau nenoriai įsileistas. Pamištu šią nuoskaudą, o kai britas pajuda pro mane išėjimo link, kaip koks sąmokslininkas pamerkiu akį, suprask, aš su tavimi, nors ir nieko neuždirbai iš tų sumautų paryžiečių, kurie yra didžiausi visatos idiotai, o vaidina šikančius katinus, nors tėra tik iki kulnų apsitriedusios makakos, težinančios, kaip iškrėsti kokią kiaulystę Londonui, kuriame septintajame dešimtmetyje virte virė kultūrinis gyvenimas, privertęs visuomenę suklusti ir pagaliau ryžtis restauruoti Globuso teatrą, kuriame rašė pats Šekspyras, tuo metu žinomas, tačiau deramai neįvertintas dramaturgas, be kurio pjesių neįsivaizduojamas tapo teatrų repertuaras. Britas man nusišypso, nes mano mintys paglosto jo savimeilę ir stotą. Negalėjau apsirikti, kad jis yra katalikas airis iš Belfasto. Ne, negalėjau. Jis ir ne škotas. Toks ar kitoks, bet jis išlipa.

Važiuoju toliau, per daug nesigilinu, po kuria gatve šiuo metu esu. Žmonės-kaukės keičia vieni kitus, o mano nuotaika taisyti. Esu patenkintas šia savo gyvenimo atkarpa, nes nė nesitikėjau praturtėti dvasiškai. Esu pripildytas vaizdų ir nebeįčiu metro smarvės, turbūt jau spėjusios įsigerti iki kaulų smegenų. Viskas gerai. Pasaulis rieda nuokalnėn, tačiau į gerąją pusę. Viskas gerai – šią akimirką mirė, žuvo, nusižudė, paskendo, sudegė tūkstančiai, o mano nuotaika kaip reta gera, nors ir nežinau, kur vykstu. Viskas puiku: esu geros nuotaikos, nuostabios sveikatos, šeima mane myli, man negali atsitikti nieko bloga, aš daug uždirbu, turiu namą ir vilą prie Viduržemio jūros, tolimas giminaitis man užrašė palikimą, mano išsilavinimas tobulas, esu puikiai apsirengęs, mano dantys balti ir sveiki, negeriu, nerūkau, mėgstu sportuoti, laisvalaikiu pažaidžiu kortomis ir visada išlošiu, turiu nuostabų šunį, dažnai keliauju, savaitgaliais mane aplanko draugai, prie namų auginu gėlių ir t. t. Viskas puiku!

Išlipu iš vagono kaip naujagimis. Eskalatorius tempia mane į dienos šviesą. Kvapų ir oro permaina nokautuoja. Jaučiu, kad iš nosies ir ausų ima bėgti kraujas. Marškiniai kruvini, o srovė iš nosies su dar didesniu įkarščiu pasrūva ir apdergia mane iki kojų. Bandau užversti galvą, tačiau kraujas nesiliauja tekėjęs. Iš ausų trykšta fontanai, kokius galėtum pamatyti tik karališkajame Versalyje. Už tokią fizinę būseną galėčiau imti pinigų iš praeivių, tačiau jie tik stabteli ir nueina savais keliais – daugelis į metro.

Stoviu atsirėmęs į sieną ir bandau įkalbinti intelektą, kad jis imtųsi priemonių ir sustabdytų šiuos krioklius. Intelektas snaudžia. Išsekintas metro, jis dabar ilsisi ir nežinia, kada pabus ir ar pabus kada nors. Vis dar stoviu, tačiau nė iš tolo neprimenu Samsono, didingai rymančio tarp skysčių Petrodvorece. Pagalbos nėra. Jos niekada nebūna. Net tuomet, kai atrodo, jog tave jau išgelbėjo ir paguldė ant bedugnės krašto. Visiems nuspjauti, kad šią akimirką mano kūnas ir sąmonė menstruoja ir gali galutinai nukraujuoti. Visi žiūri į mane kaip į apsimetinėjantį aktorį iš požemio.

Kraujas vis teka ir nė nemano krešėti. Jis, atrodo, neteko šios savybės. Bandau susigaudyti, kur esu, tačiau didžiausias orientyras tėra kitoje gatvės pusėje esantis *McDonald* restoranas. Jis man dabar kaip Šiaurės žvaigždė okeane pasiklydusiems jūrininkams. Einu į šį restoraną, kurį dar visai neseniai išvadinau pačiais negražiausiais ir bjauriausiais žodžiais. Atsiimu juos. Atgailauju už nereikalingą pyktį. Buvau kaltas. Kaltas kaltas kaltas. Dar turėčiau kumščiu daužyti į krūtinę, tačiau rankos dirba it nebylio – jos valo, bando stabdyti Niagaros krioklio kraują. Tai, be jokios abejonės, desperacija, nes tik pamišėlis gali ryžtis užtvenkti šį didingiausią ir gražiausią gamtos stebuklą. Toks dabar esu, nors prieš akimirką mano nuotaika buvo pati geriausia.

Stoviu prie kriauklės *McDonald* tualete ir labiausiai pasaulyje nekenčiu fotoelementų čiaupuose. Kai nuleidžiu rankas prie kriauklės, vanduo nė nesiruošia tekėti. Jis flegmatiškai laukia signalo. Man tuo metu vėl plūsteli kraujas. Čiumpu už nosies, ausų. Stoviu prie tos kriauklės kaip paskutinis idiotas. Prisivalgiusieji hamburgerių, nusimyzę ir nusišikę gana įtariai mane apžiūrinėja. Jų sąmonėje aš – narkomas. Jaučiu iš jų žvilgsnių. O kraujas teka ir nekreša. Galop viena ranka įsigudrinu prisivilioti vandenį. Jis, kretinas, karštas. Bandau valyti juo rūbus, nors žinau, kad kruvinam audiniui blogiau būti negali. Vis dar kovoju ir nepasiduodu. Negaliu pasiduoti. O kraujas vis teka. Pamatau savo atvaizdą veidrodyje ir pašiurpstu: atrodau lyg Drakula. Veidas išbalęs, nors ir kruvinas, lūpų kraštuose pradėję stengti krešuliai. Bijau, kad hamburgerių mėgėjai neiškviestų policijos. Įsmunku į kabiną. Užsirakinu. Tualetiniu popieriumi valau kruviną kaklą, rankas, veidą. Kažkas beldžiasi ir reikalauja, kad užleisčiau vietą. Kai atidarau, tas atšoka. Kraujas nustojo tekėjęs. Apsidirbęs kraujais išeinu iš tualetu. Leidžiuosi laiptais.

– Man vieną hamburgerį ir alaus, – pareiškiu nustėrusiai pardavėjai, kuri mikliai patenkina mano užsakymą.

[...]